

**Zabezpečení transportů peněz, drahých
kamenů a uměleckých děl**
Security of money, gemstones and artworks transportation

Bc.Martin Kudla

Diplomová práce
2010

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Martin KUDLA**
Studijní program: **N 3902 Inženýrská informatika**
Studijní obor: **Bezpečnostní technologie, systémy a management**

Téma práce: **Zabezpečení transportů peněz, drahých kamenů
a uměleckých děl**

Zásady pro vypracování:

1. Pro vlastní potřebu zpracujte rešerši literatury a pramenů, které se vztahují k tématu diplomové práce.
 2. V úvodu diplomové práce v rámci východiskové hypotézy specifikujte zkoumaný problém – zabezpečení transportů peněz, drahých kamenů a uměleckých děl.
 3. Analyzujte současnou situaci v oblasti transportu cenností v ČR, vymezte právní úpravu této problematiky.
 4. Charakterizujte jednotlivé metody a technické prostředky využívané při přepravě cenností.
 5. Uveďte používané taktické prostředky pro zabezpečení transportů cenin.
 6. Na základě výstupů analýzy dané problematiky navrhňte vhodná opatření směřující ke zvýšení bezpečnosti přepravy cenin (taktická opatření, technické prostředky), zhodnoťte výsledky analýzy a vlastní přínos, práci doplňte tabulkami a obrazovou dokumentací.
-

Rozsah práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

1. **PROTIVINSKÝ, M. a kolektiv, Organizace a taktika přepravy peněz a cenností. 1. vydání -- Náchodský-. Praha: nakladatelství Armex, 1999, počet stran 169 s. ISBN 80--86244-00--8,**
2. **ŠČUREK,, Radomír, HOLUBOVÁ, Věra. Ochrana objektu-transport peněz, cenin a eskorta osob. [s.l.] : [s.n.], 2008. 113 s.**
3. **Kuchta, J., Válková, H. a kol. Základy kriminologie a trestní politiky. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2005. 568 s. ISBN 80-7179-813-4.**
4. **BRABEC, F. a kol.: Bezpečnost pro firmu, úřad, občana. Public History, Praha 2001.**
5. **BRABEC, F. a kol.: Soukromé detektivní služby. Eurounion, Praha 1995.**
6. **BRABEC, F. a kol.: Ochrana bezpečnosti podniku. Eurounion, Praha 1996.**
7. **ČÍRTKOVÁ, J.: Forenzní psychologie, Eurounion, Praha 1998.**
8. **KAMENÍK, J., BRABEC, F. a kol.: Komerční bezpečnost (Soukromá bezpečnostní činnost detektivních kanceláří a bezpečnostních agentur). ASPI, Praha 2005.**
9. **KRAJNÍK, V. -- et. al.: Kriminalistika. Akadémia PZ, Bratislava 2002.**

Vedoucí diplomové práce:

PhDr. Mgr. Stanislav Zelinka

Ústav bezpečnostního inženýrství

Datum zadání diplomové práce:

19. února 2010

Termín odevzdání diplomové práce:

7. června 2010

Ve Zlíně dne 19. února 2010

prof. Ing. Vladimír Vašek, CSc.

děkan

doc. RNDr. Vojtěch Křesálek, CSc.

ředitel ústavu

ABSTRAKT

Úkolem této práce je poskytnout čtenáři dostatečný přehled o problematice zajištění přepravy peněz, drahých kamenů a uměleckých děl. Stěžejní části jsou věnovány legislativě, taktickým postupům a technickému vybavení. V závěrečné praktické části jsou pak na základě analýzy nastíněny některé možné návrhy pro zvýšení bezpečnosti převozu těchto objektů.

Klíčová slova: Přeprava cenin, taktika přepravy, technické vybavení.

ABSTRACT

The aim of this diploma thesis is to offer a sufficient outline of the problems of providing money, precious stones and artwork transport. The key parts are concerned with legislation, tactical procedures and technical equipment. The final practical part, which is based on an analysis, sketches some possible concepts of increasing security of transport of these objects.

Keywords: transport of valuables, tactics of transport, technical equipment.

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucímu své diplomové práce PhDr. Mgr. Stanislavu Zelinkovi za rady a pomoc při vypracování této práce.

Motto:

I cesta může být cíl !

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové/bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová/bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové/bakalářské práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty aplikované informatiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji diplomovou/bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové/bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové/bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

že jsem na diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval.

V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně

.....
Podpis diplomanta

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 LEGISLATIVA SOUVISEJÍCÍ S PŘEPRAVOU CENIN	13
1.1.1 Živnostenský zákon.....	13
1.1.2 Trestní zákoník.....	15
1.1.3 Zákoník práce.....	17
1.1.4 Zákon o střelných zbraních	17
1.1.5 Trestní řád (zadržení pachatele).....	18
1.1.6 Ostatní právní úpravy	18
2 PŘÍPRAVA PŘEPRAVY	20
2.1 STANOVENÍ RIZIK	20
2.2 PLÁNOVÁNÍ TRASY	22
2.3 PLÁNOVÁNÍ ČASOVÉHO HARMONOGRAMU	23
2.4 VOLBA TECHNICKÉHO VYBAVENÍ	23
2.5 VOLBA PERSONÁLNÍHO OBSAZENÍ	23
2.5.1 Požadavky na pracovníka.....	24
2.6 NAKLÁDÁNÍ S INFORMACEMI - UTAJENÍ.....	26
2.7 OSTATNÍ ČINNOSTI SOUVISEJÍCÍ S PŘÍPRAVOU	27
3 REALIZACE PŘEPRAVY	28
3.1 OBECNÉ ZÁSADY PRO PŘEPRAVU.....	28
3.2 PŘEVZETÍ CENNÉ ZÁSILKY	29
3.3 JÍZDA VOZIDLEM.....	30
3.4 PŘENOS	30
3.5 ODEVZDÁNÍ ZÁSILKY.....	31
3.6 SPECIFICKÉ ÚKONY.....	32
3.7 DOTACE BANKOMATU	32
3.8 VYHODNOCENÍ PŘEPRAVY.....	33
4 TAKTIKA PŘEPRAVY	34

4.1	PŘENOS JEDNOU OSOBOU	35
4.2	PŘENOS DVĚMA OSOBAMI (KURÝR A OCHRÁNCE).....	35
4.3	PŘENOS TŘEMI A VÍCE OSOBAMI	36
4.4	PŘEVOZ BĚŽNÝM VOZIDLEM.....	39
4.5	PŘEVOZ PANCÉŘOVANÝM VOZIDLEM	39
4.6	PŘEVOZ SPECIÁLNĚ UPRAVENÝM VOZIDLEM	39
4.7	TRANSPORT OSTATNÍMI DOPRAVNÍMI PROSTŘEDKY (LETECKY, VLAKEM, LODÍ).....	39
4.8	PŘEPRAVA JEDNÍM VOZIDLEM	40
4.9	PŘEPRAVA VÍCE VOZIDLY	41
4.10	ROZDĚLENÍ PODLE VYKONAVATELE PŘEPRAVY	43
4.10.1	Zajištění vlastními prostředky.....	43
4.10.2	Svěření specializované soukromé bezpečnostní službě	43
4.10.3	Přeprava cenin prováděná složkami Policie ČR	44
4.11	ROZDĚLENÍ PODLE MÍRY ZATAJENÍ PROVÁDĚNÉ ČINNOSTI.....	44
4.11.1	Skrytá přeprava.....	44
4.11.2	Zjevná přeprava.....	45
4.12	FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ VÝBĚR ZPŮSOBU PŘEPRAVY	45
4.12.1	Charakteristika přepravovaných objektů.....	46
5	TECHNICKÉ PROSTŘEDKY PRO ZAJIŠTĚNÍ PŘEPRAVY	50
5.1	OSOBNÍ A DODÁVKOVÁ VOZIDLA SÉRIOVÉ PRODUKCE.....	50
5.2	PANCÉŘOVANÁ VOZIDLA.....	50
5.3	PŘEPRAVNÍ ZAVAZADLA:.....	56
5.4	OSOBNÍ OBRANNÉ TECHNICKÉ PROSTŘEDKY	60
5.5	TECHNICKÉ PROSTŘEDKY PRO KOMUNIKACI.....	64
5.6	OSTATNÍ TECHNICKÉ VYBAVENÍ	65
II	PRAKTICKÁ ČÁST	67
6	ROZBOR TAKTICKO-TECHNICKÝCH BEZPEČNOSTNÍCH OPATŘENÍ.....	68
6.1	POPIS POUŽÍVANÝCH OPATŘENÍ.....	68
6.2	ČASTÉ CHYBY PŘI PŘEPRAVĚ CENIN:	69
6.3	ROZBOR LOUPEŽNÝCH PŘEPADENÍ.....	70
6.3.1	Typy pachatelů loupežného přepadení	72
6.4	NÁVRH OPATŘENÍ PRO ZVÝŠENÍ BEZPEČNOSTI PŘEPRAVY	74
6.4.1	Použití uzamykatelných přepravních kazet.....	74
6.4.2	Vybavení vozidel vhazovacím trezorem	75
6.4.3	Úprava vozidel a míst pro předávání zásilek	75
6.4.4	Užší spolupráce SBS s Policií ČR.....	76
6.4.5	Provádění falešných transportů	76

6.4.6	Online monitorování vozidla.....	76
6.4.7	Monitorování zásilek (GPS).....	77
6.4.8	Evidence přepravovaných bankovek.....	77
6.4.9	Úprava legislativy.....	77
ZÁVĚR		80
CONCLUSION		82
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....		84
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK		86
SEZNAM OBRÁZKŮ		87
SEZNAM PŘÍLOH.....		88

ÚVOD

Pro detailní představu o obsahu této práce můžeme provést rozbor vlastního názvu. Významem slova „zabezpečení“ je zde myšleno především provedení odpovídajících úkonů (taktických opatření) a nasazení konkrétního technického vybavení k docílení ochrany, tedy zamezení ztrát (loupeže). „Přeprava“ zde představuje vlastní účel této činnosti, tedy přemístění daných objektů. Těmi jsou zde jak peníze, drahé kameny tak umělecká díla. Tento konkrétní výčet bychom však mohli nahradit souhrnným názvem „cennosti“, protože uváděné podmínky platí i pro přepravu ostatních cenných předmětů.

Celkově pak tuto činnost můžeme zařadit mezi nejrizikovější segmenty průmyslu komerční bezpečnosti. Příčinu této skutečnosti můžeme vidět v samotné podstatě, tedy přepravě cenných předmětů, které představují „atraktivní kořist“ pro pachatele. Za další rizikový faktor můžeme považovat prostředí. Tedy pohyb v obtížně zajiřitelných lokacích (místa s vysokým pohybem osob, přepravní trasy s četnými rizikovými místy). Důkazem těchto tvrzení nám může být výčet loupežných přepadení transportů uskutečněných v ČR a rovněž i výše způsobených škod.

V rámci východiskové hypotézy bych rád čtenáře seznámil se základními fakty týkajícími se daného problému. Jejich podrobnějšímu rozboru jsou věnovány jednotlivé kapitoly této práce.

Na vlastní přepravu cenin můžeme v první řadě nahlížet z pohledu práva. Kdy jako každá obdobná činnost musí být patřičně právně upravena. Vzhledem k náročnosti a rizikovitosti přepravy cenin by bylo nasnadě předpokládat dokonalé právní ošetření všech aspektů. Bohužel již po krátkém seznámení se s problematikou je zřejmé, že tomu tak není. V současné době chybí v ČR přímý zákon, který by konkrétně upravoval činnost soukromých bezpečnostních služeb a jejich pravomocí (včetně služby přepravy cenin).

Dále pak můžeme na tuto problematiku pohlížet z hlediska taktického zabezpečení. Dle mého názoru může tento pojem zahrnovat jak vlastní taktiku chování přepravního personálu (a jejich zacházení s nákladem) tak souhrn ostatních úkonů směřujících k dosažení bezpečí (tedy například plánování přepravy, nakládání s informacemi, pojištění, proškolení a výcvik personálu atd.). Můžeme předpokládat, že soukromé bezpečnostní služby budou ve vlastním zájmu prosazovat dodržování a zdokonalování taktického

zabezpečení. Tímto také můžeme opodstatnit tvrzení, že taktické zajištění soukromých bezpečnostních služeb (SBS) je na relativně dobré úrovni.

Taktické zajištění je v úzkém propojení s technickým vybavením. Tedy se všemi technickými prostředky potřebnými jak ke zvládnutí samotné přepravy, tak k jejímu zabezpečení. Vzhledem k bohatému technickému rozvoji v posledních desetiletích v mnoho odvětvích (materiálové inženýrství, elektronika, informatika) dosahuje stupeň technického vybavení vysoké úrovně. Konkrétně se pak jedná například o přepravní vozidla, přepravní zavazadla, obranné prostředky a vybavení a výstroj posádky. Bohužel negativní skutečností je zde fakt, že toto profesionální vybavení je pro některé SBS finančně hůře dostupné. Druhým negativním jevem je skutečnost, že s technologickým pokrokem se potřebné technické prostředky stávají dostupnějšími i pro "druhou stranu", tedy pro pachatele.

V závěru východiskové hypotézy se můžeme věnovat i situaci na trhu, která se vlivem konkurenčního boje podílí na kvalitě poskytovaných služeb, jejich rozsahu a především ceně. V současné době můžeme tvrdit, že trh je značně ovlivněn působností dvou nejvýznamnějších společností s celorepublikovou (i nadnárodní) působností, které zaujímají dominantní postavení na trhu v ČR. K jejím klientům patří především velké korporace (banky, obchodní sítě) vyžadující kompletní servis v oblasti distribuce cenin.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 LEGISLATIVA SOUVISEJÍCÍ S PŘEPRAVOU CENIN

1.1.1 Živnostenský zákon

Samotné provozování živnosti přepravy cenin upravuje zákon č.455/1991 Sb. o živnostenském podnikání (živnostenský zákon) ve znění pozdějších úprav, především pak ve smyslu zákona 292/2009 Sb. a zákona č.274/2008 Sb. Konkrétně se jedná o tyto jeho části:

§ 6a

- (1) Koncesovaná živnost ostraha majetku a osob zahrnuje poskytování služeb spojených s ostrahou a ochranou nemovitého a movitého majetku, ostrahou při přepravě peněz a jejich zpracování, cenností či jiného majetku, ochranou osob a právních zájmů, zajišťováním pořádku v místech konání veřejných shromáždění, slavností, sportovních podniků nebo lidových zábav podle pokynů objednatele, vyhodnocováním bezpečnostních rizik a provozováním centrálních pultů ochrany.

§ 7 Zvláštní podmínky provozování živnosti

- (6) Podnikatel je povinen zajistit výkon činností, které jsou obsahem živností uvedených v příloze č. 5 k tomuto zákonu, pouze fyzickými osobami splňujícími požadavky odborné způsobilosti, které jsou v této příloze stanoveny. Zvláštní právní předpisy stanovující odbornou způsobilost fyzických osob pro výkon určité živnosti nejsou tímto ustanovením dotčeny. Podnikatel vede o osobách splňujících podmínky odborné způsobilosti evidenci a uchovává kopie dokladů prokazujících tuto způsobilost minimálně 3 roky ode dne ukončení výkonu činností těmito osobami; přitom je povinen dodržovat povinnosti stanovené zvláštním právním předpisem.

§31a

- (1) Podnikatel provozující koncesovanou živnost ostraha majetku a osob nebo služby soukromých detektivů je povinen zajistit, aby tyto činnosti vykonávali zaměstnanci odborně a zdravotně způsobilí.

§ 27 Odborná způsobilost a podmínky provozování živnosti

- (1) Odborná způsobilost pro koncesované živnosti je stanovena přílohou č. 3 k tomuto zákonu nebo je upravena zvláštními právními předpisy uvedenými v této příloze.

Příloha č. 3 - Koncesované živnosti

Ostraha majetku a osob

- a) vysokoškolské vzdělání nebo vyšší odborné vzdělání právnického, bezpečnostního nebo obdobného zaměření,
- b) střední vzdělání s maturitní zkouškou v oboru bezpečnostním nebo právním a 3 roky praxe, nebo
- c) střední vzdělání s maturitní zkouškou a osvědčení o odborné kvalifikaci pro příslušnou pracovní činnost vydané s platností na 5 let zařízením akreditovaným podle zvláštních právních předpisů Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, za podmínek stanovených zvláštním právním předpisem a 3 roky praxe, za příbuzný obor lze považovat službu v Policii České republiky, obecní policii, Justiční stráž, Vojenské policii atd.

Příloha č. 5 - Seznam živností, jejichž výkon je podnikatel povinen zajistit pouze fyzickými osobami splňujícími odbornou způsobilost, a odborné způsobilosti pro výkon těchto činností (K § 7 odst. 6)

Konkrétně pro činnost ostraha majetku a osob vyžaduje:

- (1) minimálně střední vzdělání s maturitní zkouškou v oboru bezpečnostním, právním nebo obdobném, nebo
- (2) osvědčení o odborné kvalifikaci pro příslušnou pracovní činnost vydávaným s platností na 5 let zařízením akreditovaným podle zvláštních právních předpisů Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, za podmínek stanovených zvláštním právním předpisem nebo doklad o uznání odborné kvalifikace podle zvláštního právního předpisu.

Zvláštním právním předpisem pro získání osvědčení o odborné kvalifikaci je pak vyhláška Ministerstva vnitra 16/2009 Sb. o obsahu a rozsahu kvalifikace pro výkon fyzické ostrahy a služby soukromého detektiva.

Tato vyhláška upravuje¹:

- a) Podmínky pro získání odborné způsobilosti
 1. k provozování koncesované živnosti ostraha majetku a osob a koncesované živnosti služby soukromých detektivů,
 2. zaměstnance podnikatele provozujícího koncesovanou živnost ostraha majetku a osob nebo koncesovanou živnost služby soukromých detektivů, fyzických osob, po nichž zákon vyžaduje osvědčení o odborné kvalifikaci pro příslušnou pracovní činnost,
- b) způsob provádění zkoušky odborné způsobilosti k získání odborné kvalifikace osoby vykonávající činnost ostraha majetku a osob nebo osoby vykonávající činnost služby soukromých detektivů (dále jen „zkouška“) a
- c) obsahovou náplň zkoušky.

1.1.2 Trestní zákoník

Mimo živnostenský zákon který řeší přidělení koncese a tedy umožňuje provozování živnosti existuje celá řada legislativních úprav, jejichž znalost je bezpodmínečně nutná pro osoby pohybující se v této sféře, zejména pak pro samotné pracovníky přímo se podílející na vlastním výkonu přepravy. Za stěžejní můžeme považovat §29 zákona č.40/2009 Sb.,(trestní zákoník) pojednávající o nutné obraně. Ten říká:

- (1) Čin jinak trestný, kterým někdo odvrací přímo hrozící nebo trvající útok na zájem chráněný trestním zákonem, není trestným činem.
- (2) Nejde o nutnou obranu, byla-li obrana zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku².

¹ Česko. Vyhláška ze dne 8.ledna 2009 o obsahu a rozsahu kvalifikace pro výkon fyzické ostrahy a služby soukromého detektiva. In Sbirka zákonů, Česká republika. 2009, 6, 16, s. 234-235.

Přesná znalost a pochopení tohoto paragrafu je nutná pro správný postup při obraně vůči pachateli případného přeapadení. Stejně tak je významný i §28 téhož zákona zabývající se krajní nouzí, která je definována jako:

- (1) Čin jinak trestný, kterým někdo odvrací nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému trestním zákonem, není trestným činem.
- (2) Nejde o krajní nouzi, jestliže bylo možno toto nebezpečí za daných okolností odvrátit jinak anebo způsobený následek je zřejmě stejně závažný nebo ještě závažnější než ten, který hrozil, anebo byl ten, komu nebezpečí hrozilo, povinen je snášet².

Dále pak § 32 trestního zákoníku který pojednává o oprávněném použití zbraně:

Trestný čin nespáchá, kdo použije zbraně v mezích stanovených jiným právním předpisem².

Podrobný rozbor aplikace těchto tří výše uvedených paragrafů je nad rámec této práce, protože je vždy nutné individuálně posuzovat každý případ.

S problematikou přepravy peněz a cenin, respektive s loupežemi těchto transportů souvisí i §173 Trestního zákona, který definuje pojem loupeže jako takový, sankce a případné přitěžující okolnosti:

- (1) Kdo proti jinému užije násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci, bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až deset let.
- (2) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán,
 - a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,
 - b) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví,
 - c) způsobí-li takovým činem značnou škodu, nebo
 - d) spáchá-li takový čin v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání trestného činu vlastizrady (§ 309), teroristického útoku (§ 311) nebo teroru (§ 312).

² Česko. Zákon 40/2009 trestní zákoník. In Sbirka zákonů, Česká republika. 2009, 11/2009 Sb., 40.

- (3) Odnětím svobody na osm až patnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu.
- (4) Odnětím svobody na deset až osmnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.
- (5) Příprava je trestná³.

1.1.3 Zákoník práce

Povinnost zaměstnance SBS zakročit při obraně majetku zaměstnavatele (v tomto případě svěřené zásilky klienta) definuje zákon č. 262/2006 Sb. (zákoník práce) ve druhém odstavci § 249, kdy říká:

„Je-li k odvrácení škody hrozící zaměstnavateli neodkladně třeba zákroku, je zaměstnanec povinen zakročit; nemusí tak učinit, brání-li mu v tom důležitá okolnost nebo jestliže by tím vystavil vážnému ohrožení sebe nebo ostatní zaměstnance, popřípadě osoby blízké podle § 116 občanského zákoníku⁴.“

Tento zákon tedy přímo koresponduje s pravidlem, které říká, že i při této činnosti je nejvýše chráněným zájmem lidský život a zdraví.

1.1.4 Zákon o střelných zbraních

Při používání střelných zbraní pro tuto činnost je nezbytná znalost a dodržování zákona o střelných zbraních a střelivu (119/2002 Sb.), který upravuje především kategorie střelných zbraní a střeliva, podmínky pro nabývání vlastnictví, držení, nošení a používání zbraně a střeliva, Práva a povinnosti držitelů zbraní nebo střeliva, podmínky pro vývoz, dovoz nebo tranzit zbraní nebo střeliva a provozování střelnic, provozování informačních systémů v oblasti zbraní a střeliva, sankce a výkony státní správy v oblasti zbraní.

³ Česko. Zákon 40/2009 trestní zákoník. In Sbirka zákonů, Česká republika. 2009, 11/2009 Sb., 40.

⁴ Česko. Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce. In Sbirka zákonů, Česká republika. 2006, 84/2006 Sb., 262.,

1.1.5 Trestní řád (zadržení pachatele)

Vzhledem ke skutečnosti, že pracovníci SBS se mohou dostat do situace, kdy budou okolnostmi nuceni přistoupit k zadržení pachatele za použití poutacích prostředků (kterými je vhodné aby byli vybaveni) je nutné, aby znali legislativu zaobírající se touto problematikou. a sice zákon 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (Trestní řád) ve znění pozdějších předpisů jež říká v § 76 odstavce 2 o omezení osoby na svobodě:

„Osobní svobodu osoby, která byla přistižena při trestném činu nebo bezprostředně poté smí omezit kdokoliv, pokud je to nutné ke zjištění totožnosti, k zamezení útěku nebo k zajištění důkazů. Je však povinen tuto osobu ihned předat policejnímu orgánu. Nelze-li takovou osobu předat, je třeba některému z uvedených orgánů omezení osobní svobody bez odkladu oznámit.“

1.1.6 Ostatní právní úpravy

Pro přepravu dokumentů a datových nosičů obsahujících utajované informace platí nařízení zákona 412/2005 Sb. O ochraně utajovaných informací a o bezpečnosti způsobilosti zejména pak §42, v němž se mimo jiné říká, že přepravu kryptografického materiálu provádí kurýr kryptografického materiálu. Přičemž kurýrem kryptografického materiálu je osoba která byla k přepravě pověřena odpovědnou osobou, je držitelem platného osvědčení fyzické osoby nejméně pro stupeň utajení přepravovaného kryptografického materiálu a jež byla k přepravě proškolená. Dále pak stanovuje podmínky přepravy stupně utajení Přísně tajné, Tajné a Důvěrné kdy říká, že přeprava těchto materiálů je zajišťována kurýrem kryptografického materiálu v doprovodu nejméně jedné osoby, která musí být k této činnosti pověřena odpovědnou osobou, nebo ji k pověřování zmocněnou osobou a která musí být kurýrem poučena o způsobu a prostředcích přepravy. Způsoby nakládání s utajovanými informacemi pak upravují konkrétní prováděcí vyhlášky (523 – 529/2005 Sb.).

S přepravou cenin souvisí i zákon 361/2000 Sb. o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých předpisů. Vzhledem k tomu, že provoz a vlastní jízda vozidel určených pro přepravu cenin není speciálně upravena zvláštním předpisem, je řidič takového vozidla povinen plně dodržovat obecná pravidla silničního provozu. V praxi se však můžeme setkat se situacemi, kdy řidič vozidla vědomě porušuje pravidla

silničního provozu za účelem snížení možné hrozby přepadení. Typicky se může jednat například o porušení zákazu zastavení či stání. Samozřejmě je toto jednání v rozporu s tímto zákonem a nemělo by k němu docházet, ale svým způsobem je pochopitelné, protože směřuje k vyššímu bezpečí transportovaného nákladu. Proto je také v případě, že nedochází k ohrožení bezpečnosti provozu více či méně tolerováno ze strany Policie ČR.

2 PŘÍPRAVA PŘEPRAVY

Přípravná fáze tvoří stěžejní úkol při realizaci přepravy cenin. Zásadní měrou ovlivňuje její průběh a rozhoduje tedy o případném úspěchu či neúspěchu. Proto je důležité právě této činnosti věnovat maximální možnou pozornost. Samotnou přípravu můžeme rozdělit do několika základních kroků. A to na plánování přepravní trasy, plánování časového harmonogramu, plánování nakládání s informacemi (utajení), přípravu personálního a technického zajištění, plánování jednotlivých úkolů a plánování ostatních činností.

2.1 Stanovení rizik

Pro správnou přípravu přepravy je třeba znát bezpečnostní rizika, abychom mohli jejich vliv patřičnými opatřeními minimalizovat. V opačném případě mohou být v konečném důsledku využity pro spáchání krádeže, loupežného přepadení, případně podvodu (zde zejména únik informací a propojení pachatelů se zaměstnanci). Přičemž předcházení těmto událostem je pak samotnou podstatou výkonu bezpečnostní přepravy cenin

Únik informací

Jakýkoliv únik informací o prováděné činnosti představuje reálnou hrozbu. Z tohoto pohledu jsou zvláště závažné informace o místě (trase) a času provádění přepravy, způsobu provedení, ceně zásilky, použitém technickém vybavení a personálním obsazení. K vlastnímu úniku informací může dojít jak záměrným tak nedbalostním (porušením patřičných bezpečnostních předpisů) jednáním. Reakcí na tuto skutečnost je pak adekvátní změna daných okolností. Prevencí je zde důsledné dodržování bezpečnostní politiky související s nakládáním s informacemi.

Propojení pachatelů se zaměstnanci

Na základě statistik uskutečněných loupežných přepadení můžeme tvrdit, že právě propojení pachatelů se zaměstnanci SBS je častým jevem. Pachatel (pachatelé) tímto získávají značnou výhodu ve formě dostupnosti strategických informací a jistotu jednání zapojených osob při samotném přepadení. Příčinou takového jednání zaměstnanců SBS může být jak vidina osobního zisku tak nátlak ze strany pachatelů (například vydírání

prostřednictvím rodinných příslušníků). Vzhledem k nebezpečnosti takovéto vazby je třeba brát extrémní důraz na výběr zaměstnanců a vyhodnocovat nestandardní jednání signalizující tuto možnost. Na tomto místě je vhodné připomenout, že prokázání spoluúčasti zaměstnance na loupeži je zpravidla důvodem nevyplacení pojistného plnění ze strany pojišťovny.

Technická závada

Dalším faktorem jež může ohrozit průběh přepravy je výskyt poruchy na nasazeném technickém vybavení. Nejzávažnější ohrožení pak představují technické poruchy vozidel, přepravních zavazadel (kontejnerů), zařízení pro komunikaci a obranných prvků. Proto by právě tyto prostředky měly být udržovány v dokonalém technickém stavu, který by měl být pravidelně kontrolován. I přes takto zajišťovanou technickou způsobilost je žádoucí dostupnost náhradního vybavení stejných parametrů.

Zdravotní komplikace

K ohrožení přepravy může dojít v důsledku náhlých zdravotních komplikací některého člena posádky: Toto riziko by mělo být minimalizováno pravidelnými zdravotními prohlídkami.

Dopravní nehoda

Za rizikovou situaci můžeme považovat zapojení přepravní skupiny do dopravní nehody. Ta může být jak nahodilá, tak záměrně inscenovaná. Riziko zde vyplývá z povinnosti posádky zastavit za účelem poskytnutí pomoci. Prevencí je zde obezřetnost při posuzování aktuální situace, a schopnost řidiče předcházet případným dopravním nehodám (předvídavost, rozhodnost, technika jízdy).

Dopravní situace

Dopravní situace představuje riziko ve smyslu možného zpomalení či zastavení vozidla v důsledku dopravní špičky či uzávěrky na trase. Toto omezení v jízdě pak představuje vhodnou příležitost pro přepadení. Prevencí je zde důkladná příprava trasy a času zohledňující aktuální dopravní situaci.

Působení klimatických jevů

Přeprava může být ohrožována působení klimatických jevů. A to například záplavami (zatopení úseku trasy), vichřicí (zatarasení cesty vyvrácenými stromy, ztížení pohybu při přenosu), sněhovými podmínka včetně námrazy (riziko dopravní nehody). Proto je třeba při přípravě (a těsně před začátkem) zohlednit aktuální podmínky včetně jejich dalšího vývoje.

2.2 Plánování trasy

Při plánování trasy zohledňujeme celou řadu faktorů, které se podílí na její výsledné podobě. Předně se snažíme docílit její minimální délky, přičemž bereme v potaz riziková místa, kterým se snažíme vyhnout. Za riziková místa považujeme ty, kde je vozidlo přinuceno zastavit nebo zpomalit. Konkrétně se může jednat o železniční přejezdy, rizikové křižovatky, úzké jednosměrné uličky, tunely, mosty a podobně. Zvláštní důraz pak na takovéto místo klademe, pokud se nachází v odlehlé nebo naopak velmi rušné (s velkým pohybem osob a vozidel) lokalitě. Důležitou součástí plánování trasy je informovanost o aktuální dopravní situaci a dopravních omezeních, které je rovněž třeba zahrnout do návrhu. Tímto se, mimo jiné, snižuje riziko zastavení vozidla pachateli zinscenovanou dopravní uzavírkou. Dále je vhodné, pokud trasa není zcela zjevně předvídatelná. To znamená ztížit tak pachateli možnost určit dopředu trasu vozidla i při znalosti počátečního a cílového místa. U samotného počátečního či cílového místa se snažíme trasu (místo přistavení vozu) uzpůsobit tak, aby vzdálenost kterou je nutno překonat peším přenosem byla co nejkratší.

Pro takto navrhnoutou trasu je třeba znát blízkost důležitých strategických bodů jako jsou nejbližší nemocnice, stanoviště SBS, policejní stanice či jiný bezpečný úkryt. U přepravy na větší vzdálenosti je pak vhodné určit na trase kontrolní body jejichž projetí je sledováno.

Pro případ komplikací na hlavní trase je nutné mít totožným způsobem připravenou trasu náhradní tak, aby bylo možné v případě nutnosti na tuto trasu plynule přejít. O této změně je vždy nutné informovat řídicí pracoviště (obdobně jako o všech nečekaných změnách během přepravy). Všichni členové posádky, především pak řidiči, by měli tyto

trasy dokonale znát včetně výše zmíněných důležitých míst a spojnic mezi hlavní a vedlejší trasou. Součástí seznámení se s těmito trasami by mělo být jejich fyzické projetí.

2.3 Plánování časového harmonogramu

Pro plánování přepravy je rovněž důležité tzv. načasování. Tedy kdy k samotné přepravě dojde, jak dlouho bude trvat a jak dlouho budou trvat jednotlivé úkony. Volba času je zejména ovlivňována požadavkem klienta. Tedy například po uzavření provozovny (převoz denních tržeb). Z bezpečnostního hlediska, pokud je to možné, upřednostňujeme přepravu za denního světla. Dále zohledňujeme dopravní situaci v průběhu dne v daných lokalitách tak, abychom se vyhnuli např. pravidelné dopravní špičce v místě průjezdu.

V otázce stanovení časových limitů na jednotlivé úseky cesty volíme dostatečné intervaly, aby posádka nebyla podvědomě v časovém stresu, ale rovněž dbáme na to, aby v případě komplikací byly tyto zavčasu rozpoznány.

2.4 Volba technického vybavení

Výběr technického vybavení je ovlivňován zejména použitým způsobem přepravy, rizikovitostí zakázky, charakterem nákladu, technickou náročností, dostupností jednotlivých prostředků a cenou, kterou je zákazník ochoten zaplatit. Na základě těchto kritérií jsou vybrány vhodné dopravní prostředky, přepravní zavazadla, výzbroj a výstroj členů posádky včetně komunikačních prostředků. Popisu jednotlivých skupin technických prostředků je v této práci věnována samostatná kapitola. Součástí volby prostředků je i zajištění jejich bezchybného technického stavu a funkčnosti.

2.5 Volba personálního obsazení

Pro každou prováděnou zakázku by měl být zajištěn odpovídající počet dostatečně kvalifikovaných osob. V praxi se setkáváme s jednáním, kdy za účelem snížení nákladů dochází k slučování funkcí. Tedy jedna osoba plní více úloh (např. vedoucího a ochránce). Tento postup je možný pokud tímto nedochází k neadekvátnímu nárůstu rizika a pokud to neodporuje bezpečnostním standardům (včetně pojistné smlouvy). Odborná literatura uvádí doporučený počet osob pro zabezpečení přepravy zásilky v závislosti na její hodnotě:

- Při hodnotě do 500 000 Kč jeden ozbrojený pracovník,

- Při hodnotě do 1 milionu Kč dva ozbrojení pracovníci,
- Při hodnotě do 5 milionu tři ozbrojení pracovníci,
- Do 10 milionů čtyři ozbrojení pracovníci,
- Nad 10 milionů 4 a více ozbrojených pracovníků. U takovýchto hodnot je vyžadována spolupráce s příslušným ředitelstvím Policie ČR⁵.

Na základě počtu prováděných transportů můžeme konstatovat, že limit pro spolupráci s Policií ČR 10 miliónu Kč je v současné době již neakceptovatelný. Přibližný počet uskutečněných převozů přesahujících tuto hranici je více jak 4 tisíce denně což z kapacitních důvodů vylučuje fyzickou účast Policie ČR.

2.5.1 Požadavky na pracovníka

Na každého člena přepravní skupiny jsou kladeny požadavky dané specifickou povahou této činnosti. Jmenovitě se jedná především o:

- **Trestní bezúhonnost:** Tento požadavek je důležitý z hlediska spolehlivosti dané osoby. Je nepřípustné, aby osoba která přichází do styku s informacemi nebo se přímo podílí na realizaci přepravy peněz měla kriminální minulost. Tedy aby se již dříve podílela na trestné činnosti, zejména pak takového směru, jež by mohl souviset a ohrozit vykonávanou činností;
- **Zkušenosti a kvalifikace:** Na konkrétní úkol by měl být vždy nasazen člověk, který disponuje odpovídajícími zkušenostmi a disponuje potřebnou kvalifikací, zejména pak z oblastí taktiky přepravy peněz, vybraných otázek práva, nasazení obranných prostředků, použití technických prostředků, kriminalistiky, psychologie a řízení vozidla.
- **Dobrý zdravotní stav a fyzická kondice:** Pro výkon této práce je vyžadován dobrý zdravotní stav z důvodů zamezení komplikací způsobených zdravotními obtížemi pracovníka během přepravy. Pro vytrvalost v plnění úkolu schopnost fyzické obrany je stejně tak vyžadována dobrá fyzická kondice;

⁵ BRABEC, František. Hlídací služby. Praha : Eurounion, 1995. ISBN 80-85858-12-6

- **Dobry psychicky stav:** Dobry psychicky stav ma podstatny vliv na spravne a vcasne rozhodovani v krizovych situacich a odolnost vuci stresovym situacim. Na dobry psychicky stav cloveka ma vliv cela rada faktorů. Ty delime do tri skupin:
 - **fyzikalni:** klimaticke vlivy, hluk;
 - **socialni:** osobni vztahy, zivotni styl, nedostatek spanku;
 - **traumaticky:** negativni udalosti (umrti, rozchod, chronicke onemocneni).

Vetsina z techto faktorů je kratkodobych. Individuálním pristupem k danému zaměstnanci je možné eliminovat negativni účinky techto stresorů. Tímto individuálním pristupem může být například vyhoveni při udeleni dovolené, upraveni pracovni doby či poskytnuti odborné pomoci⁶.

- **Zodpovednost:** Pracovník by měl být prověřen, zda je dostatečně zodpovedny pro danou činnost. Nezodpovedne jednani může být signalizováno např. sklony k hazardnim hrám, alkoholismu či k uzivani jinych navykovych latek. Vsechny tyto skutečnosti predstavuji hrozbu pro výkon tohoto povolani.

Pro nastineni podmínek, které by měl splňovat zaměstnanec SBS uvádím výběr z podmínek pro členství v Komoře podniků komerční bezpečnosti České republiky týkající se právě výběru zaměstnanců.

⁶ Stres In Wikipedia : the free encyclopedia [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 9.12.2008, 13.5:2010 [cit. 2010-05-16]. Dostupné z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Stres>>.

Výkonem přímé ochrany majetku a osob pověřují SBS pouze osoby⁷:

- Způsobilé k právním úkonům;
- Trestně bezúhonné z hlediska předmětu podnikání (posuzuje se na základě výpisu z rejstříku trestu) a čestného prohlášení o tom, že správní orgán neuložil zákaz činnosti za přestupek jehož skutková podstata souvisí s obsahem pracovního vztahu, popřípadě rozhodnutí správního orgánu, jimž byl trest zákazu činnosti za přestupek uložen);
- Odborně způsobilé;
- Zdravotně a psychicky způsobilé (posuzováno při přijetí a následně po 2 letech na základě somatického a psychodiagnostického vyšetření);
- Spolehlivé a tedy skýtajících z hlediska svých vlastností a možností záruky, že budou dodržovat povinnosti vyplývající z právních norem a dalších podmínek pro výkon koncesovaných živností (posuzují se na základě všech skutečností, které zaměstnavatel zjistí, zejména čestného prohlášení o tom že v posledních 3 letech nebyl uznán vinným ze spáchání některého ze přestupku proti pořádku ve státní správě vyskytujících se na více úsecích státní správy, na úseku ochrany před alkoholismem aj. toxikomaniemi, na úseku používání výbušnin, na úseku všeobecné vnitřní správy, proti veřejnému pořádku, proti občanskému soužití nebo proti majetku).

2.6 Nakládání s informacemi - utajení

Zásadou je poskytovat informace jen osobám, které to k výkonu své činnosti nezbytně potřebují. Informace pak poskytovat ve správný okamžik a v odpovídající míře. Pokud předáme informace příliš brzy, zvyšujeme tím riziko možného vyzrazení. V opačném případě může nastat situace, kdy vykonávající osoba nemá dostatek času se s údaji důkladně seznámit. Obě skutečnosti mohou mít zásadní vliv na bezpečnost přepravy.

⁷ Komora podniků komerční bezpečnosti ČR [online]. 1997 [cit. 2010-05-16]. Podmínky členství. Dostupné z WWW: <<http://www.kpkbcr.cz/clen.htm>>.

Součástí utajení je i ochrana důležitých dokumentů souvisejících s přepravou. Proto by tyto dokumenty měly být dostatečně zabezpečeny proti neoprávněnému přístupu. Jakýkoliv únik informací je pak třeba brát jako vážné ohrožení bezpečnosti.

2.7 Ostatní činnosti související s přípravou

Mimo výše uvedené úkoly je součástí přípravné fáze řada neméně důležitých úkonů jako je připravení dokumentace, zajištění potřebných klíčů a přístupových karet, sjednání součinnosti v místech předání, zajištění komunikace, naplánování potřebných zastávek (např. tankování a přechodné stanoviště u převozů na dlouhé vzdálenosti).

3 REALIZACE PŘEPRAVY

3.1 Obecné zásady pro přepravu

Pro provádění vlastní přepravy platí několik všeobecných zásad jejichž dodržování by mělo být samozřejmostí:

Priorita lidského života

Lidský život je vždy za všech okolností nejvýše chráněným zájmem. Tomu odpovídají doporučené postupy jednání, které v podstatě říkají, že pracovník je oprávněn v případě ohrožení života jednat tak, aby tomuto ohrožení unikl. Vzniklé škody na majetku jsou zde až druhořadé.

Pojištění

Každá přeprava cenin musí být bezpodmínečně pojištěna. Toto pojištění musí být sjednáno na celou dobu přepravy. Tedy od převzetí nákladu po jeho předání. Hodnota pojistného plnění musí být vyšší než hodnota zásilky. Samozřejmě opatření související s přepravou musí splňovat všechny požadavky na bezpečnost stanovené pojistnou smlouvou. V opačném případě se přepravce (SBS) vystavuje reálnému riziku, kdy v případě pojistné události (v tomto případě např. krádeže) nedojde po právu k pojistnému plnění pojišťovny. Předmětem pojistné smlouvy by mělo být pojištění zakázky proti:

- fyzické ztrátě majetku;
- poškození majetku (zejména jedná li se o přepravu uměleckých děl);
- živelní události;
- odcizení vozidla i s nákladem, vloupání do vozidla, loupežnému přepadení;
- zpronevěře, nečestnosti či nedbalosti zaměstnance⁸.

⁸ Redon plus [online]. 2008 [cit. 2010-05-16]. Převoz hotovosti, cenin a doprovod vozidel. Dostupné z WWW: <<http://www.redonplus.cz/prevozy.htm>>.

Na tomto místě je vhodné zmínit skutečnost, že právě poslední zmíněné pojištění proti zpronevěře je v praxi pojišťoven velmi obtížně sjednatelné pro vyšší částky plnění. Důvodem je riziko vzniku velké škody způsobené úmyslným jednáním zaměstnance.

Vyloučení stereotypu

Zavádění stereotypu podstatnou měrou usnadňuje pachatelům přípravu útoku. Při rutinním chování posádky mají možnosti odpozorovat pravidelný čas přepravy, přesnou trasu a způsoby provádění stěžejních činností. Proto je vhodné měnit čas a trasu převozu. Případně pak obměňovat složení posádky či způsob provedení. Dalším negativním vlivem stereotypu je pokles soustředěnosti, kdy posádka některé úkony vykonává již natolik rutinně, že jim nevěnuje dostatek pozornosti.

Plná soustředěnost

Při průběhu přepravy je vyžadována absolutní soustředěnost všech zapojených osob. Je proto nepřipustné, aby se tyto osoby během přepravy věnovaly dalším činnostem jako je čtení, občerstvování, kouření či sledováním nepodstatných objektů.

Vlastní přeprava se skládá ze tří základních úkonů. A sice z převzetí zásilky, přepravy (ať už formou přenosu, převozu či jejich kombinace) a předání zásilky v místě určení. Dále pak může být vyžadováno plnění specifických činností.

3.2 Převzetí cenné zásilky

Při přebírání zásilky je kurýr povinen zkontrolovat zda přepravní zavazadlo (přepravní kazeta či přepravované umělecké dílo) nevykazuje známky porušení, které by mohlo mít vliv na bezpečnost přepravy, hodnotu přepravovaného objektu, případně by mohlo signalizovat pokus (nebo úspěšné provedení) krádeže. Každé takovéto zjištění je třeba v přítomnosti předávajícího prověřit, zdokumentovat a zaprotokolovat. Pokud toto poškození ohrožuje bezpečnost přepravy je kurýr oprávněný přepravu tohoto zavazadla odmítnout. Mimo případné vystavení tohoto protokolu je součástí předání potvrzení kvitance o předání (převzetí) zásilky. Samotné předání by pak mělo probíhat v zajištěném prostoru. Tedy v prostoru kde je omezen přístup nepovolaných osob a pracovníci se tak mohou plně soustředit na svou činnost.

3.3 Jízda vozidlem

- Řidič by měl volit plynulý styl jízdy tak, aby přeprava probíhala dostatečně dynamicky. Na druhou stranu by jízda neměla být agresivní, čímž by docházelo k zbytečnému upoutávání pozornosti a především k ohrožení bezpečnosti jízdy.
- Posádka by měla průběžně poskytovat informace řídícímu pracovišti o splnění dílčích úkolů (např. převzetí zásilky, projetí kontrolního bodu, příjezd na místo určení atd.). Dále pak informovat o vzniku mimořádných událostí například pokud je vozidlo donuceno zastavit nebo změnit trasu.
- Vzhledem ke skutečnosti, že vozidla SBS nedisponují statusem „Vozidla s právem přednosti v jízdě“ je řidič povinen dodržovat dopravní předpisy (s výjimkou krajní nouze).
- Během přepravy jsou všichni členové posádky povinni, mimo jiné, podílet se na sledování okolí vozu, všimnout si rizikových situací (například sledujících vozidel) a o těchto skutečnostech informovat zbylé členy posádky, případně dispečink.
- Z bezpečnostních důvodů nesmí být během přepravy ve vozidle žádná osoba mimo určený přepravní tým. Stejně tak ve vozidle nesmí být přepravovány žádné objekty, které nesouvisejí s prováděnou činností.
- Vozidlo nesmí během přepravy bezdůvodně (tedy bez důvodu přímo souvisejících s přepravou) zastavit a přepravní skupina nesmí bezdůvodně opouštět vozidlo.
- Při čekání vozidla nechává řidič motor v chodu, aby byl připraven, v případě mimořádné situace reagovat například rychlým únikem.

3.4 Přenos

Pohyb kurýra můžeme rozdělit podle prostředí na pohyb uvnitř budovy a pohyb venkovním prostorem. Pro každé prostředí platí určitá pravidla, které je nutno dodržovat vzhledem ke skutečnosti, že se jedná o nejvíce nebezpečný způsob přepravy.

Přenos venkovním prostorem

Pro předvídání možného napadení je dobré si uvědomit, že nejčastějším způsobem útoku při přenosu je nečekané vytržení zavazadla. Této skutečnosti by měl kurýr přizpůsobit své chování. Konkrétně by měl volit pohyb spíše středem chodníku, přičemž zavazadlo je vhodné nést na straně odvrácené od protijdoucích. Druhá ruka může být skrytě připravena (v kapse) k použití obranných prostředků. Přičemž je vhodnější nosit zavazadlo ve „slabší“ ruce tak, aby „silnější“ ruka byla volná pro efektivní obranu. Dále je nutné, aby se kurýr po celou dobu přenosu plně soustředil na vykonávanou činnost, sledoval pohyb osob ve svém okolí, sluchem vnímal situaci za sebou. Tato jeho pozornost by neměla být narušována ani komunikací s kolemjdoucími. Je-li to nutné, řeší tyto situace bez zastavení stručnou odpovědí.

Při míjení rizikových míst, jako jsou průchody, rohy budov, odbočení do postraní ulice, místa s velkým či naopak minimálním pohybem osob, se snaží od těchto míst zvětšit odstup, případně, je-li to vhodné, převzít zavazadlo do ruky odvrácené od rizikového prostoru. K rizikovým částem cesty můžeme zařadit i místa v těsné blízkosti cíle, protože právě zde může pachatel u skryté přepravy nabýt jistoty o účelu činnosti.

Přenos uvnitř budovy

Přenos vnitřními prostory můžeme považovat za relativně bezpečnější ve srovnání s přenosem venkovním prostředím. Zejména pak jedná-li se o vnitřní prostory, do kterých je přístup osob hlídán (monitorován). I zde však platí jisté zásady které je nutné dodržovat. Kurýr by měl především disponovat dokonalou znalostí daného objektu, včetně únikových cest, možných úkrytů a rizikových míst. Před přiblížením se k takovému rizikovému místu by mu mělo být umožněno toto místo předem zkontrolovat.

3.5 Odevzdání zásilky

Pro plynulý průběh předání by měla přepravní skupina informovat cílové místo s předstihem o svém příjezdu. Toto upozornění by mělo proběhnout poprvé přibližně 5 minut a podruhé minutu před příjezdem. Díky tomu má personál dostatek času se na předání zásilky připravit. Vozidlo by mělo být přistaveno tak, aby vzdálenost mezi vozem a cílovým místem byla co nejkratší. Dále je vhodné pokud může být vozidlo přistaveno tak, aby krylo pohyb kurýra ze směru, z kterého bychom mohli předpokládat případný útok.

3.6 Specifické úkony

V souvislosti s přepravou cenin mohou být vyžadovány další specifické úkony. Patří zde především služby zpracování hotovosti jako je její uložení v bezpečnostním trezoru, přepočítání, ověření pravosti a příprava zásilek. Tyto činnosti bývají prováděny obvykle v zázemí centrálního pracoviště SBS.

3.7 Dotace bankomatu

Dotace bankomatu představuje významnou součást činnosti SBS. Tento segment představuje asi 30% celého trhu na poli přepravy cenin. V současné době je v ČR provozováno přes 3500 bankomatů (někdy také označovaných zkratkou ATM).

Postup při dotaci bankomatu:

Řidič přistaví vozidlo co nejblíže k místu s bankomatem, pokud možno tak, aby posádka mohla před výstupem vizuálně zkontrolovat přístupovou cestu. Před započítím vlastního přenosu peněz je třeba provést jedním členem posádky průzkum míst, kterými bude skupina procházet a kde bude provádět samotnou dotaci bankomatu (zejména pak jeho zadní části). Přenos hotovosti je pak proveden podle obecných pravidel pro tuto činnost odpovídajících danému prostředí. Po vstupu do obslužné části bankomatu je třeba tento prostor ihned uzamknout. Jedná li se o bankomat umístěný v prostoru (bez uzavřeného obslužného prostoru) je třeba dodržovat následující pravidla:

- Vlastní manipulaci svěřit pouze jednomu určenému pracovníkovi;
- Krýt bankomat před volným pohledem a možným útokem například použitím zástěny a především pak zbylými členy přepravní skupiny. Ti stojí před zástěnou, případně v určité vzdálenosti před bankomatem a to čelem k volnému prostoru ze kterého hrozí útok, přičemž pozorně sledují situaci.

Obecně můžeme shrnout pravidla při provádění dotace sítě bankomatů do následujících bodů⁹:

- Měnit pořadí obsluhovaných bankomatů, tedy i trasy přejezdů a čas provedení;
- U bankomatů, jejichž trezorová část je jištěna dvojitým uzávěrem je nutné dodržovat oddělení klíčů.
- Vlastní výměnu kazet s hotovostí je vhodné provádět co nejdříve po přistoupení k bankomatu. Ostatní úkony se provádějí až následně.
- Peníze vrácené bankomatem uložit do bezpečnostní schránky opatřené pečeti – nepře počítávat hotovost na místě.

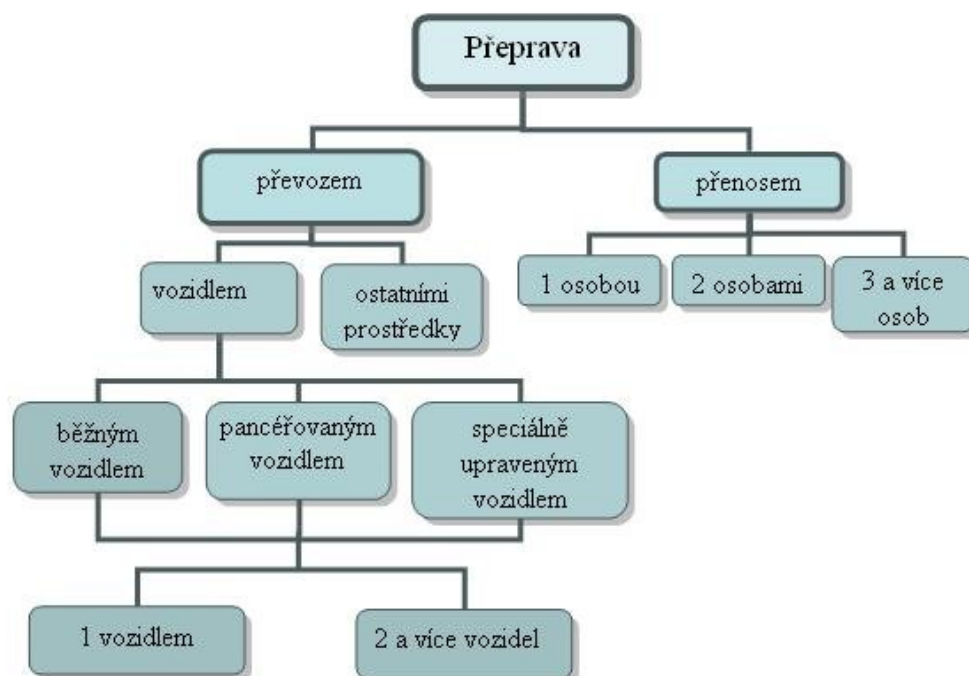
3.8 Vyhodnocení přepravy

Pro vyšší stupeň bezpečí, vyšší spokojenost zákazníka a efektivitu u následných převozů provádíme po skončení transportu jeho vyhodnocení. A to na základě jak informací získaných od přepravního týmu, údajů z průběžného sledování, prověřených zpráv od personálu zákazníka, tak technických prostředků (například ze systému sledování polohy vozu). Při vzniku mimořádné události (přepadení, ztráta apod.) je nutné provést odpovídající analýzu dané situace s vyvozením patřičných důsledků.

⁹ LAUCKÝ, Vladimír. Technologie komerční bezpečnosti II. Zlín : Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2007. 123 s. ISBN 978-80-7318-631-9.

4 TAKTIKA PŘEPRAVY

Při volbě způsobu přepravy pro konkrétní zakázku můžeme volit z několika základních typů. V první řadě je to volba mezi převozem a přenosem. Ty poté můžeme dělit např. podle počtu zahrnutých jednotek (vozů nebo osob), u převozu pak můžeme volit použitý dopravní prostředek, přičemž u vozidla je možnost volby jeho provedení (běžné, pancéřované či speciálně upravené). Pro zřehlednění tohoto členění slouží níže uvedený diagram.

Obr. 1. Rozdělení způsobů přepravy¹⁰

¹⁰ Zdroj: vlastní ilustrace

4.1 Přenos jednou osobou

Tento způsob přepravy je nejčastěji využíván u malých subjektů, které nedisponují potřebným personálním obsazením a hodnota zásilky nedosahuje značných hodnot. Typickým příkladem je například přenos denní tržby z menších obchodů. Dále je přenos jednou osobou uplatňován jako jedná z fází převozu vozidlem (přenos mezi objektem a vozidlem a naopak).

4.2 Přenos dvěma osobami (kurýr a ochránce)

Bezpečnost je zde zvýšena přítomností ochránce, který se při normálním pohybu vpřed nachází v blízkém závěsu za kurýrem (přibližně 1 až 1,5m) na straně, ve které nese přepravní zavazadlo. Má tak zavazadlo i posla plně pod kontrolou a je připraven okamžitě reagovat na případný útok. V případě, že se tato skupina přiblíží k rizikovému místu v podobě např. rohu chodby, dveří či průchodu přechází plynule ochránce do přední pozice a jako první prozkoumává nebezpečnost dané situace.

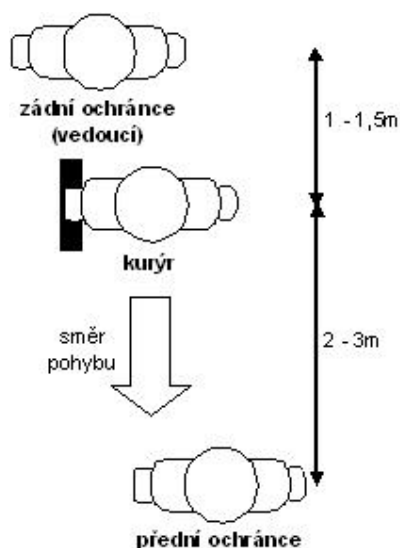
Obecně můžeme úkoly ochránce definovat takto:

- Svou pozicí kryje kurýra před útokem (vytváří fyzickou překážku);
- Provádí sledování okolí za účelem předvídání rizika. To znamená, že se zaměřuje na podezřelé objekty, vozidla, podezřelé chování osob atd.
- Na přehledných místech zaujímá pozici odpovídající základní sestavě. V případě že je přeprava zajišťována jen ve dvojici, mění svoji polohu podle změny situace (vstup za roh, do vizuálně odděleného prostoru apod.);
- Maximálně koncentrovaně sleduje svůj sektor, nevšímá si věcí, které odpoutávají jeho pozornost (výkladní skříně, kolemjdoucí, atraktivní ženy, náhodní známí apod.);
- Při napadení se útočnickovi věnuje pouze ochránce, v jehož směru je útok veden (jedná-li se o přepravu s více ochránci). Rozhodující je rychlá reakce, zakrytí kurýra a vytažení zbraně. Ostatní nadále zajišťují ochranu svého sektoru a postupují s kurýrem od směru útoku.

4.3 Přenos třemi a více osobami

Vlastní přenos vykonává opět pouze jeden kurýr, ale v doprovodu různého počtu ochránců. Ti jsou kolem kurýra (posla) nesoucího bezpečnostní zavazadlo rozmístěni v předem daných sestavách s přidělenými funkcemi (přední ochránce, vedoucí, zadní ochránce).

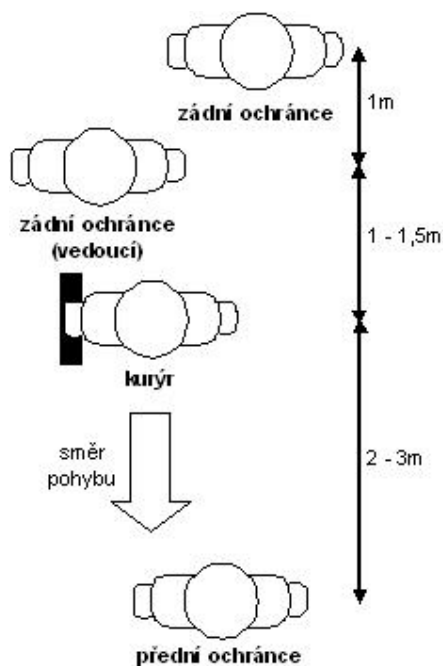
Pro přenos třemi osobami je typická sestava sestávající se z předního ochránce pohybujícího mírně nalevo 2 – 3 metry před kurýrem, samotného kurýra a zadního ochránce (vedoucího) nacházejícího se přibližně 1,5 metru za kurýrem mírně na straně neseného zavazadla.

Obr. 2. Formace kurýr v doprovodu
2 ochránců¹¹

Pro čtyři osoby jsou ochránci kolem kurýra rozmístěni v sestavě, kdy přední ochránce je mírně vlevo a až 3 metry před úrovní kurýra, vedoucí je vpravo vzadu za kurýrem a zadní ochránce se pohybuje přibližně 2,5 m za kurýrem (mírně vlevo od jeho osy).

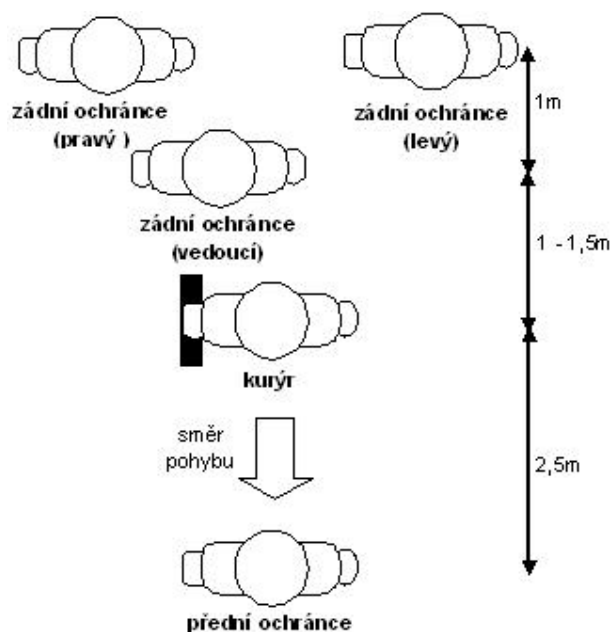
¹¹ Zdroj: vlastní ilustrace

Obr. 3. Formace kurýr v doprovodu
3 ochránců¹²

Maximální počet osob, který se standardně používá pro zajištění přenosu je 5. Formace je tvořena předním ochráncem jdoucím přibližně v ose asi 2,5 metru před poslem, vedoucím ochráncem, který se stejně jako v předchozím případě nachází mírně vzadu a na straně neseného zavazadla za kurýrem a dvojicí zadních ochránců, ve vzdálenosti 2,5 metru za kurýrem po pravé a levé straně.

¹² Zdroj: vlastní ilustrace

Obr. 4. Formace kurýr v doprovodu

4 ochránců¹³

Výše uvedené sestavy jsou doporučeny pro standardní situace. Proto je žádoucí, aby skupina plynule reagovala na změnu situace nebo vznik rizika potřebnou změnou rozmístění či rozestupů tak, aby byla zachována bezpečnost kurýra. Například při pohybu skupiny v davu se doporučuje zkrácení rozestupů jednotlivých členů, aby bylo sníženo riziko narušení skupiny. Stejně tak při míjení rizikového místa je možné, aby některý z ochránců reagoval změnou pozice tak, aby se nacházel mezi rizikovým místem a kurýrem. Pohyb celé skupiny tak vyžaduje určitou souhru.

¹³ Zdroj: Vlastní ilustrace

Zajištění převozu pak můžeme rozlišit dle nasazeného typu vozidla na převoz běžným, pancéřovaným či speciálně upraveným vozidlem.

4.4 Převoz běžným vozidlem

Převoz běžným vozidlem představuje způsob přepravy s malým stupněm bezpečí. Předností je zde možnost skrytí prováděné činnosti. Přeprava je tímto způsobem chráněna před náhodným pachatelem. Riziko zde tedy představuje pachatel disponující patřičnými informacemi. Pro využití této výhody skryté přepravy je proto důležité dodržovat pravidla pro zacházení s těmito informacemi.

4.5 Převoz pancéřovaným vozidlem

Převoz pancéřovaným (nebo částečně pancéřovaným) vozidlem umožňuje dosažení odpovídajícího stupně bezpečí. Podle požadované úrovně zabezpečení jsou tato vozidla vybaveny různým stupněm a rozsahem balistické ochrany doplněné o další bezpečnostní prvky (pneumatiky pro nouzové dojetí, bezp. zámky atd.). Blíže je této problematice věnována část v kapitole zabírající se technickým vybavením.

4.6 Převoz speciálně upraveným vozidlem

Speciálně upravená vozidla umožňují vysoký stupeň zabezpečení. Ten je dán balistickou odolností a „nenápadností“ takového vozidla. Vlastní balistická ochrana je provedena formou přídatného balistického z odolnění, která není příliš patrná, což umožňuje provádění skryté přepravy.

4.7 Transport ostatními dopravními prostředky (letecky, vlakem, lodí)

Zde se jedná spíše o speciální situace, kdy je vzhledem k daným okolnostem, třeba využít některého z výše uvedených dopravních prostředků. To je především podmíněno vhodnou dostupností terminálu pro odbavení zásilky. Tedy přijatelnou blízkost letiště, vlakového nádraží či přístaviště. Požadavky upřednostňující tento druh přepravy jsou především rychlost (u letecké a vlakové dopravy) na velké vzdálenosti a objem cenného nákladu, který je těmito prostředky možno přepravovat. Použití těchto prostředků vyžaduje nasazení specifických bezpečnostních opatření pro danou situaci.

4.8 Přeprava jedním vozidlem

V praxi se jedná o velmi častý způsob přepravy. Výhodou je dosažení odpovídajícího stupně zabezpečení (při dodržení taktických postupů) se zachováním akceptovatelných nákladů. Přepravní skupina ve voze je obvykle tvořena vedoucím, řidičem vozidla, ochráncem a kurýrem. Ti mají následující povinnosti:

Vedoucí

- Před zahájením cesty se přesvědčit o úplnosti vybavení členů skupiny;
- Řídit činnost skupiny podle stanoveného plánu;
- Předávat potřebné pokyny v průběhu přepravy a rozhodovat o opatřeních v případě vzniku mimořádné situace;
- Podílet se na ochranných činnostech;
- Hlásit centrálnímu dispečinku nebo zaměstnanci pověřenému řízením přepravy její ukončení a důležité poznatky z jejího průběhu;
- Měl by být rovněž schopným řidičem, aby byla možná zastupitelnost;
- Mít k dispozici náhradní klíč od zapalování vozidla.

Řidič vozidla

- Velmi dobře znát hlavní i náhradní trasu přepravy na základě osobního poznání, cestu k nejbližší úřadovně policie a zdravotnickému zařízení;
- Mít všechny trasy skutečně projeté;
- Zkontrolovat technický stav vozidla, mít plně natankovanou nádrž a pro zajištění okamžitého plného výkonu motoru při vyjetí jej 15 min. před odjezdem zahřát;
- Znat taktiku jízdy při přepravě cenností, zvláště v možných krizových situacích;
- Provádět pozorování a plnit další úkoly vyplývající z aktuálního početního stavu skupiny.

Ochránce

- Znat trasy přepravy a jejich riziková místa;
- Provádět pozorování a krytí po dobu přepravy;
- Mít zbraň ve stavu dovolujícím její okamžité použití (ve vozidle může zbraň držet v ruce v poloze pod úrovní oken tak, aby nebyla zvnějšku viditelná.).

Kurýr

- Odpovídá za řádné převzetí a předání hotovosti včetně příslušných dokladů;
- Provádí veškerou manipulaci s bezpečnostním zavazadlem;
- Provádí pozorování;
- Je vybaven spojovacím prostředkem (jeho funkčnost před výjezdem přezkoušet)
- Informuje centrální dispečink nebo jiné určené místo o splnění úkolu v jednotlivých místech určení vždy až po provedení operace.¹⁴

4.9 Přeprava více vozidly

Pokud je požadován vysoký stupeň zabezpečení, vlivem vysoké ceny přepravovaného nákladu, uplatňuje se taktika přepravy více vozidly. Vyšší bezpečnost je zde vykoupena vyššími náklady, náročnějším plánováním a přípravou. Vlastní přepravní kolona je pak tvořena až čtyřmi vozidly. A to průzkumným, vedoucím zabezpečovacím, kurýrním a následným zabezpečovacím vozidlem.

Průzkumné vozidlo

Jedná se o vozidlo v civilním provedení jehož posádku tvoří řidič spolu se dvěma ochránci (ochránce pro průzkum budov a ochránce pro průzkum vnějšího prostředí). Úkolem průzkumného vozidla je získávat aktuální informace o plánované trase a tyto informace případně ihned poskytovat ostatním členům přepravního týmu (zejména

¹⁴ ROTIVINSKÝ, Miroslav, et al. Bankovní loupeže : analýza loupežných přepadení bank, peněžních transportů a bankovní kriminalita . Praha : Armex, 2001. 279 s. ISBN 80-86244-21-0, s 61.

vedoucímu zabezpečovacímu vozu). Zaměřují se především na sledování aktuální dopravní situace, pohybu podezřelých osob a vozidel včetně jejich činnosti a situace v místě plánovaného zastavení skupiny. Průzkumné vozidlo se pohybuje přibližně 5 minut před ostatními vozy kolony, které tak mají dostatek času reagovat na informace (například změnou trasy). V případě útoku na kurýrní vůz se průzkumné vozidlo vrací na místo, kde k útoku došlo a pomáhá s jeho odvrácením.

Vedoucí zabezpečovací vozidlo

Pohybuje se v blízkosti před vlastním kurýrním vozem. V případě přímého útoku na pancéřovaný vůz plní obrannou funkci. To znamená vytváří fyzickou zábranu, blokuje nebo vytlačuje útočící vůz nebo jej brání prostřednictvím jednotlivých členů posádky (řidiče, velitele vozu a ochránců).

Pancéřované (kurýrní vozidlo)

Slouží k vlastnímu převozu cenné zásilky. Je tedy chráněným objektem celé skupiny. V případě útoku je prvořadým úkolem dostat právě tento vůz co nejrychleji do bezpečí. Na odražení útoku se proto podílí především vedoucí a následné zabezpečovací vozidlo (posléze i průzkumné).

Následné zabezpečovací vozidlo

Toto vozidlo uzavírá celý průjezd kolony. Pohybuje se v závěsu za kurýrním vozidlem. Z hlediska obrany vykonává obdobné funkce jako vedoucí zabezpečovací vozidlo. Svou pozicí jej chrání především před útokem zezadu a z boku, kam je připraveno se v případě nutnosti přemístit. Posádku tvoří řidič, velitel celého přepravního týmu a ochránci. Plní tedy vedoucí úlohu skupiny – reaguje a rozhoduje o případných změnách na základě informací z ostatních vozů (především z průzkumného vozu).

Výše popsané metody můžeme dále rozčlenit podle vykonavatele přepravy a podle míry zatajení prováděné činnosti.

4.10 Rozdělení podle vykonavatele přepravy

Z hlediska vykonavatele přepravy můžeme rozlišovat přepravu vykonávanou samotným subjektem za pomoci vlastních prostředků, přepravu prováděnou najatou SBS a přepravu realizovanou složkami Policie ČR.

4.10.1 Zajištění vlastními prostředky

Daná organizace či subjekt provádí veškeré úkony související s přepravou vlastními prostředky. Zajišťuje tedy jak personál tak i potřebné technické vybavení. V praxi se s tímto způsobem realizace setkáváme spíše u menších institucí (malé podniky, obchody, soukromé osoby) kdy přemísťovaná částka nedosahuje velkých hodnot (typické maximum je zde v řádu stovek tisíc korun). Výhodou jsou zde (při pomnutí prvotních nákladů) minimální náklady na jednotlivé uskutečněné přepravy.

4.10.2 Svěření specializované soukromé bezpečnostní službě

Druhou variantou je svěření této činnosti SBS zabývající se touto činností. K výhodám takového řešení patří především:

- SBS disponuje zkušenostmi s danou problematikou;
- SBS disponuje potřebným technickým vybavením (odpadá tedy potřeba investic do bezpečnostních prostředků);
- SBS disponuje potřebným personálním obsazením (odpadá nutnost hledání v tomto oboru schopných lidí a jejich vzdělávání – školení);
- SBS přebírá zodpovědnost za danou zásilku od okamžiku jejího převzetí až do jejího odevzdání v cílovém místě;
- renomované SBS podnikající v tomto oboru poskytují další služby související s touto činností (zpracování hotovostí, příprava dotací, ověřování pravosti, uschování hotovosti atd);
- Veškerá tato činnost je ošetřena smlouvou mezi zadavatelem a SBS;

- SBS rovněž řeší stránku pojištění zakázky;
- Ze strany zadavatele odpadá riziko ohrožení vlastních zaměstnanců při přepravě.

4.10.3 Přeprava cenin prováděná složkami Policie ČR

Složky policie ČR (konkrétně speciální pořádková jednotka) jsou uplatňovány především pro přepravu cenin souvisejících s činností České národní banky (ČNB). Předností nasazení Policie ČR na tuto činnost je široké technické a personální zajištění, které mají policejní složky k dispozici.

4.11 Rozdělení podle míry zatajení prováděné činnosti

Dále můžeme popsané metody provádět jak zcela zjevnou, tak skrytou formou přepravy.

4.11.1 Skrytá přeprava

Význam skryté přepravy cenin spočívá v dokonalém utajení prováděné činnosti. Pachateli je tak značným způsobem ztížena identifikace cílového objektu (přepravního vozidla). Důsledkem pak je komplikovaná příprava a realizace loupežného přepadení. Samozřejmostí při této přepravě je zajištění odpovídajícího utajení informací strategického charakteru. Tedy kdy bude přeprava probíhat, kde, jakým vozem a za jakých podmínek. Pro dosažení vlastního utajení je třeba použít prostředky jež přímo neevokují tuto činnost. A to jak přepravní vozidlo, přepravní zavazadlo a oděv.

Přepravní vozidlo

Nesmí disponovat zjevnými vnějšími znaky prozrazující jeho účel jako je zjevné přídavné pancéřování, mohutná balisticky odolná skla a samozřejmě označením vozidla např. logem SBS. Naopak možným (a žádaným) vybavením je zesílená odolnost proti průstřelu skrytým pancéřováním, použitím balisticky odolných skel či zpevňujících fólií na sklo jež nejsou patrné, nebo pneumatik, které umožňují dojezd i po případném průstřelu.

Přepravní zavazadlo

Z vnější úpravy zavazadla nesmí být patrné, že je konstruováno pro větší stupeň bezpečí přepravovaného obsahu. Může mít tedy vzhled jak běžné kožené tašky, kufru tak

jakéhokoliv jiného zavazadla splňující požadavky daného úkolu. Prvky jako upínací mechanismus (pouto) k ruce kurýra musí být provedeno tak aby jej bylo možno snadno maskovat (např. pod rukáv oděvu).

Oděv (uniforma)

Je zde nežádoucí typická uniforma pro bezpečnostní služby. Ideální oděv přepravní skupiny je takový, který maximálním způsobem zapadne do prostředí, ve kterém se bude kurýr pohybovat.

4.11.2 Zjevná přeprava

Je prováděna prostředky, které zcela jasně prozrazují vykonávanou činnost. Výhodou této metody je možnost použití širokého spektra technických prvků pro zajištění bezpečí – použití prostředků není omezováno požadavkem nenápadnosti.

4.12 Faktory ovlivňující výběr způsobu přepravy

Hodnota zásilky

V této problematice se jedná o stěžejní parametr, protože zásadně ovlivňuje způsob přepravy, použité prostředky, počet osob podílejících se na zabezpečení transportu. Dále se od hodnoty zásilky odvíjí i výše sjednaného pojištění, tedy úroveň pojistného plnění.

Dostupnost jednotlivých způsobů přepravy

Tento faktor je ovlivněn umístěním výchozích a cílových míst transportu a tomu odpovídající dostupnost jednotlivých způsobů přepravy.

Délka přepravní trasy

Další ze strategických parametrů pro volbu vhodných prostředků. Například pro velmi krátkou přepravu (mezi blízce sousedícími objekty) je zbytečné nasazovat přepravní vozidlo. Kdy manipulace zahrnující nakládání a vykládání zásilky představovala pouze další rizikovou situaci.

Požadovaná rychlost přepravy

Z důvodu bezpečnosti je samozřejmě žádoucí zkrátit dobu přepravy na minimum. Je ale rovněž nutné zohlednit cenu zvoleného způsobu přepravy vzhledem k dané zakázce.

Cena, kterou je zadavatel ochoten zaplatit za realizování služby:

Na základě ceny, kterou je zadavatel ochoten zaplatit za danou službu volíme typ a rozsah služeb. Od toho se tedy přímo odvíjí míra zabezpečení. Vykonavatel by v žádném případě neměl přistoupit na zakázku, kdy by dostupnost finančních prostředků ohrožovala její bezpečnost. Tento jev je častý u nereseriových bezpečnostních agentur, které jsou ochotny nabídnout mnohem nižší cenu než konkurence na úkor bezpečnosti.

Fyzické rozměry přepravované zásilky

Od tohoto parametru se rovněž odvíjí použitý způsob přepravy. Například jedná-li se o přepravu hotovosti ve speciálních přepravních boxech nebo rozměrná umělecká díla.

Ostatní vlastnosti objektu

Ovlivňují jak nasazenou techniku tak způsob a náročnost manipulace. Jedná se především o hmotnost, křehkost objektu, vyžadovanou ochranu před vnějšími vlivy (ochrana před vlhkostí, slunečním zářením, teplotními rozdíly apod.). Toto kritérium pro volbu způsobu přepravy má podstatný význam především u přepravy uměleckých děl.

4.12.1 Charakteristika přepravovaných objektů

Peníze

Zde patří čistě přeprava peněz jako takových. Tedy v hotovosti a to ve formě bankovek a mincí nejrůznějších měn. Je samozřejmostí, že s penězi musí být manipulováno v patřičných bezpečnostních zavazadlech (boxy, vaky, bezp. schránky) jejichž podrobnějšímu popisu je věnována kapitola zabývající se technickými prostředky. Podmínky platící pro přepravu hotovosti jsou velice podobné přepravě ostatních cenin jako jsou cenné papíry, známky, dálniční kupóny, kolky, stravenky a jiné poukazy.

Umělecká díla

Pojem umělecké dílo můžeme použít pro široké spektrum produktů lidské činnosti jež nabývají svou hodnotu uměleckým ztvárněním, případně pak historickým významem. Pro různé formy uměleckých děl jsou vyžadovány specifické požadavky dané vlastní podstatou objektu. Může se jednat například o:

- **Malby:** Je vyžadováno dodržení určitých klimatických podmínek (vlhkost vzduchu, teplota) aby nedocházelo k poškození díla. Vlastní obraz může dosahovat i relativně velkých rozměrů (až několika metrů) což může představovat určité komplikace při realizaci přepravy. Obrazy se mohou přepravovat jak ve formě pláten, kdy je možné je smotat do transportního pouzdra (tubusu) tak ve formě zarámovaných pláten, kdy se převážejí společně s rámem;
- **Skulptury:** Do této kategorie patří jakékoliv plastiky uměleckého charakteru. Požadavky na přepravu se úzce odvíjí od použitého materiálu, který může být nejrůznějšího charakteru. Typicky se může jednat o slitiny kovu, dřevo, kámen a v podstatě jakékoliv jiné materiály a prvky vhodné pro daný účel. Při větších rozměrech v kombinaci s použitím těžšího materiálu plastiky je třeba počítat s hmotností díla a tomu odpovídajícím způsobem dimenzovat jednotlivé technické prostředky a personální zajištění;
- **Klenoty:** Jedná se převážně o malé předměty zhotovené z drahých kovů (zlato, stříbro, platina atd.) případně doplněné drahými kameny. V podstatě se na tuto kategorii vztahují totožná kritéria a požadavky jako na přepravu samotných drahých kamenů. Pouze je zde cena navýšena o jejich umělecké zpracování, popřípadě o historickou hodnotu. Jmenovitě zde patří šperky nejrůznějšího charakteru jako prsteny, náhrdelníky, náramky, brože, ostatní dekorativní šperky, korunovační klenoty atd.;
- **Literární díla:** Zde zahrnujeme literární díla jež svou cenu nabývají převážně díky své historické významnosti a často i jedinečnosti. Rovněž i zde jsou vysoké požadavky na zajištění odpovídajících klimatických podmínek během přepravy vzhledem k možnému poškození papíru;

- **Moderní umělecké předměty:** Požadavky se zde přímo odvíjí od vlastností konkrétního předmětu, protože pojem moderní umělecké předměty zahrnuje velice různorodé objekty vyrobené rozličnými technikami.
- **Historické předměty:** Předměty, jež jsou ceněny díky své historické významnosti. Může se jednat o nejrůznější archeologické předměty jako jsou keramické nádoby, historické šperky a pracovní nástroje.

Drahé kameny

Drahé kameny mohou být přepravovány jak neopracované tak již broušené do patřičných tvarů. Dalším rozdělením drahých kamenů je dle využití a to na technické a šperkařské účely. Přeprava drahokamů je obdobná z hlediska požadavků jako přeprava šperků (malý rozměr objektu, mnohdy vysoká hodnota a stejné požadavky na zacházení). Nejčastějšími drahými kameny jsou diamant, topaz, opál, zirkon atd.

Ostatní předměty

Dále je uveden výčet ostatních předmětů vyžadujících zabezpečení během přepravy díky své hodnotě nebo významu.

- **Ostatní ceniny:** Cenné papíry, šeky, známky, kolky, dálniční kupóny, stravenky a jiné ceniny mající svou nominální hodnotu;
- **Dokumenty:** Jedná se o listiny obsahující důležité informace, jejichž ztrátou by mohla vzniknout značná škoda. Tímto obsahem mohou být důležité strategické informace, osobní údaje, ale i firemní pec-how, technická dokumentace apod. Za specifickou kategorii pak můžeme považovat přepravu dokumentů jež obsahují utajované informace dle zákona č.412/2005 Sb. který přesně upravuje zacházení s takovými dokumenty;
- **Datové nosiče:** Mohou nést v podstatě totožný obsah jako klasické dokumenty (zaznamenané v el.podobě), nebo mohou obsahovat např. software či jiná elektronická data. V současné době je nejčastějším paměťovým médiem pro přenos dat DVD, CD či některý z mnoha typů paměťových karet;

- **Předměty vědeckého charakteru:** Objekty, které jsou předmětem vědeckého výzkumu (vývoje). Jejich zcizením by mohlo dojít k úniku důležitých technických či technologických informací. Případně k jejich zneužití;
- **Sběratelské předměty:** Jakékoliv předměty nabývající svou hodnotu sběratelskou unikátností. Patřit zde mohou předměty od poštovních známek po sbírky technických předmětů (např. sbírky historických vozidel).
- **Zvláště cenné technické vybavení:** V současné době zde můžeme zařadit především elektronické zařízení.
- **Drahé kovy a jiné cenné materiály:** Předmětem přepravy cenin mohou být i samotné jakékoliv cenné materiály určené pro další zpracování.

5 TECHNICKÉ PROSTŘEDKY PRO ZAJIŠTĚNÍ PŘEPRAVY

5.1 Osobní a dodávková vozidla sériové produkce

Tyto vozidla nedisponují žádnými nadstandardními prvky a vybavením pro zvýšení bezpečnosti posádky a přepravované zásilky. Je možné je nasadit pro přepravu zásilek menších hodnot nebo v případech, kdy je snahou prováděnou činnost utajit (skrytá přeprava).

Základní požadavky na takovéto vozidlo jsou:

- **Spolehlivost** – vynikající technický stav;
- **dostatečný výkon** – pro dynamickou jízdu;
- **mohutnost** – uplatnitelná v případě nutnosti prorazit zátaras či odstranit blokuující vozidlo;
- **uzavřená karoserie** – je základním bezpečnostním požadavkem;
- **dojezdová vzdálenost** – schopnost ujet požadovanou vzdálenost bez nutnosti doplňování paliva = další riziko.

5.2 Pancéřovaná vozidla

Jedná se o vozidla, u kterých byla provedena řada úprav k dosažení vyššího stupně bezpečí. Obvykle se jedná o upravené sériově vyráběné dodávkové vozy. V evropském regionu se k těmto úpravám nejčastěji používají vozy typu Volkswagen Transporter, Volkswagen T5, Mercedes-Benz Sprinter, Ford Transit a další. Jejich úpravám, přestavbám a dodatečnému vybavením o potřebné bezpečnostní prvky se věnují specializované firmy disponující zkušenostmi a potřebnými certifikáty.

K základním takovýmito úpravám patří zejména:

Pancéřování

Je stěžejním bezpečnostním prvkem balistické ochrany. Požadovaného stupně ochrany se dosahuje jak použitím vhodného typu materiálu tak jeho mohutností. V současné době se pro dané účely používají ocelové pancíře, keramické pancíře, pancíře tvořené slitinami hliníku nebo titanu, pancíře na bázi ocel-aramid a jiné kompozitní varianty. Nejpoužívanější ocelové pancíře jsou tvořeny nízkolegovanými oceli s nízkým obsahem uhlíku. K vlastnostem těchto ocelí patří houževnatost, tvrdost, pevnost a dobrá zpracovatelnost (svařitelnost). Pro dosažení vyšší balistické odolnosti se používají duální či gradované ocelové pancíře složené z více vrstev oceli různých vlastností. Například u duálního provedení je vnější tvrdá vrstva určena k deformaci střely, přičemž spodní vrstva slouží k pohlcení energie střely¹⁵.

Při navrhování opancéřování konkrétního vozidla je třeba volit kompromis mezi stupněm balistické ochrany a zvýšením celkové hmotnosti touto úpravou. U dodávkových vozů pro přepravu cenin se provádí pancéřování prostoru pro posádku (dveře, přední část, zadní přepážka), pancéřování nákladového prostoru a krytí spodní části vozu proti účinkům výbušnin (např. ručních granátů).

Vybavení balisticky odolnými skly

Je nedílnou součástí balistické ochrany vozidla. Takzvaná „neprůstřelná skla“ můžeme rozdělit podle struktury a materiálu na vrstvená skla, polykarbonátová skla, kombinovaná (sklo-polykarbonát) a tzv. safírová skla. Vrstvené sklo je tvořeno více vrstvami tvrzeného skla, mezi které je vložena PVB (polyvinylbutyral) folie. Při zásahu dochází k roztržení skla současně s deformací projektilu. I při zachycení střely zde může vzniknout riziko zranění vlivem vzniklých úlomků skla na vnitřní straně. Tato negativní vlastnost může být odstraněna použitím dvouvrstvého skla na vnitřní straně, které je od vnějšího odděleno vzduchovou mezerou (nevýhodou je zde nárůst tloušťky).

¹⁵ TOLAR, Jan . Balistická odolnost automobilu. Pardubice, 2008. 76 s. Diplomová práce. Univerzita Pardubice, Dopravní fakulta Jana Pernera .

Polykarbonátová skla (někdy označována jako Lexan nebo Lexgard) dosahují v porovnání s klasickými vrstvenými skly větší pevnosti, menší hmotnosti, zachovávají dobrý stupeň průhlednosti i po zásahu a nehrozí zde riziko zranění od tříštícího se skla. K nevýhodám těchto materiálů můžeme zařadit možnost poškrábání.

Pro skla automobilů se často uplatňuje kombinace skla a polykarbonátu, kdy vnější vrstva je z tvrzeného skla a vnitřní je tvořena polykarbonátem. Tato kombinace může být jak v těsném provedení, kdy obě vrstvy jsou v přímém kontaktu tak se vzduchovou mezerou či s vrstvou pružného pojiva. Při těsném propojení je dosaženo menší tloušťky na úkor rizika prasknutí vlivem vnitřního pnutí. Toto riziko je odstraněno u provedení se vzduchovou mezerou (případně pružným pojivem).

Pojmem safírové sklo označujeme vrstvená skla, u kterých je jedna z vrstev tvořena umělým safírem. Což je uměle vypěstovaný plošný krystal safíru, který má vysokou mechanickou pevnost a dobré optické vlastnosti.

Zesílení ochrany důležitých částí vozu

Má za úkol chránit ty části vozu, jejichž poškozením by mohlo způsobit jeho zastavení. K těmto rizikovým částem patří, samozřejmě kromě prostoru posádky, chladič, řídicí jednotka, palivová nádrž, baterie a ostatní zranitelné části motoru.

Obr. 5. ochranný kryt baterie¹⁶

¹⁶ Zdroj: HANSE Fahrzeugtechnik GmbH [online]. Geldtransporter

Vybavení tzv. Run-flat pneumatikami

Takto označované pneumatiky umožňují vozidlu ujet dostatečně velkou vzdálenost i po průstřelu či proražení pneumatiky. Někteří výrobci uvádějí tuto vzdálenost až 80 km v závislosti na hmotnosti vozidla, stylu jízdy a stavu pneumatiky. Z taktického hlediska se jedná o významný prvek bezpečnosti, protože znemožňuje pachatelům zastavit vozidlo pouhým poškozením pneumatiky a i při běžném defektu umožňuje dojezd do bezpečného místa.

V podstatě existují dva základní typy pneumatiky pro nouzové dojetí. První disponují zesílenými bočnicemi na které se v případě ztráty tlaku rozloží hmotnost vozidla a zabraňují vyzutí pneumatiky. Druhý typ označovaný WHEEL-RIM obsahuje speciální obruč uvnitř pneumatiky, která tvoří oporu pro prázdnou pneumatiku. Toto provedení vyžaduje speciální disky kol umožňující montáž této obruče. U obou provedení je pak vhodné doplnění o systém monitorování tlaku v pneumatikách.

Obr. 6. řez RUN-FLAT pneumatikou
typu WHEEL-RIM¹⁷

¹⁷ Zdroj: http://www.bulletproofng.com/runflat_2.jpg

Zesílení nárazníků vozu

Tato úprava má vliv na schopnost vozidla prorazit zátaras bez většího vlastního poškození. Tato úprava může spočívat jak ve výztuze standardních nárazníků vozidla tak montáží přídatného ochranného rámu.

Možnost otevření pouze jedněch dveří

Technické opatření, které má za úkol zvýšit bezpečnost proti násilnému vniknutí do vozu. Je tedy znemožněno, aby například při nastupování kurýra do vozu útočník vnikl dalšími dveřmi do prostoru pro posádku.

Úprava ventilace

Jedná se o úpravu chránící posádku před použitím slzného spreje (případně jiné plynné látky). Podstatou je instalování prků, které umožňují v případě nutnosti utěsnit, případně účinně filtrovat prostupy do chráněného prostoru. Jedná se zejména o montáž uzávěru ventilace, utěsnění lemů oken, dveří a ostatních otvorů. Do této kategorie úprav můžeme zahrnout i zajištění odvětrávání nákladového prostoru např. pomocí stropního ventilátoru. Ten by měl být rovněž upraven pro možnost uzavření.

Úprava elektroniky

Vzhledem ke skutečnosti, že bezpečnostní úprava vozu obsahuje řadu jednotlivých elektronických zařízení, upřednostňují některé firmy jejich vzájemné propojení do jednotného systému, který může být začleněn do stávající elektroinstalace vozu. Příkladem takového systému je používaná instalace společnosti SVOS. Tento systém pracuje na sběrnici CANBUS, využívá tedy stejný způsob komunikace jako původní řídicí jednotka ve vozidle. Díky tomu je umožněno snadné programování součinnosti jednotlivých prvků, případně jejich diagnostika¹⁸.

¹⁸ Armsvos.cz [online]. 2008 [cit. 2010-05-09]. SVOS. Dostupné z WWW: <<http://www.armsvos.cz/en/armoured-vehicles/armoured-cash-carriers/>>.

Instalace kamerového systému

S úpravou elektroniky může být provázána i instalace kamerového systému monitorující jednotlivé prostory uvnitř i vně vozu. Konkrétně se může jednat o kamery umístěné v prostoru kabiny, v úložném prostoru pro ceniny a v prostoru u bočních či zadních dveří. Záznam z kamer může být ukládán pro pozdější účely na záznamové médium (pevný SSD disk) nebo přímo zobrazován na palubním LCD monitoru.

Komunikační systém

Ke komunikačním systémům můžeme zařadit jak palubní tzv. "interkom" sloužící ke komunikaci mezi jednotlivými částmi vozu (např. kabinou pro posádku a prostorem pro kurýra). Tak systém pro komunikaci s okolím. Tedy například radiové spojení s řídicím pracovištěm, případně instalaci handsfree sady pro snadnou komunikaci prostřednictvím mobilního telefonu.

Systém GPS

Zde můžeme zařadit jak instalaci standardního navigačního systému sloužícího posádce pro lepší orientaci tak instalaci vyhledávacího GPS systému pro lokalizaci polohy vozidla dispečinkem.

Úprava prostoru pro zavazadla

Pro snadnou manipulaci a uložení přepravovaných zásilek je zavazadlový prostor vybaven odpovídajícími úložnými místy (boxy, regály a policemi). V případě určení vozidla pro přepravu bezpečnostních kontejnerů je zavazadlový prostor vybaven pevně ukotveným dokovacím zařízením.

Další speciální úpravy

Mezi další úpravy můžeme zařadit např. zhotovení chráněných průzorů, střílen, přídatného osvětlení, výztuh karoserie a podvozku. Mohou zde patřit i specifické úpravy, které jsou spíše používány u vozidel pro přepravu VIP osob jako je systém pro tvorbu kouřové clony, systémy na zneškodnění pronásledujícího vozidla (např. pomocí vyhozených ostnů či olejové skvrny), obranný systém na bázi vypuštění slzného spreje. Nasazení těchto prostředků je však diskutabilní vzhledem k jejich nebezpečnosti vůči "nezúčastněným osobám".

5.3 Přepravní zavazadla:

Přepravní zavazadla slouží k bezpečnému přenosu a převozu přepravovaného materiálu k čemuž jsou specificky upraveny. Společnými požadavky na tyto zavazadla jsou především pevnost, kvalitní zpracování, přiměřená hmotnost, nenápadnost (u zavazadel pro skrytou přepravu) a spolehlivost (u aktivních částí zavazadel). Odborná literatura pak uvádí základní dělení těchto zavazadel na zavazadla zraňující a nezraňující:

Přepravní zavazadla nezraňující

Patří zde zavazadla, která svou činností nemohou způsobit zranění. Pokud obsahují aktivní prvky tak za účelem upoutání pozornosti nebo znehodnocení obsahu. Pro upoutání pozornosti se nejčastěji používá akustický zdroj s intenzitou do 125dB. Pro znehodnocení obsahu pak patrona s barvou či dýmovnicí, které po aktivaci zabarví obsah (unikající dým rovněž upoutává pozornost).

Přepravní zavazadla zraňující

Do této kategorie zařazujeme bezpečnostní zavazadla vybavené systémy, které mohou svou činností zranit pachatele. Podle charakteru činnosti můžeme tyto systémy dělit na akustické, elektronické, mechanické a ostatní. Akustické vydávají zvukový signál prostřednictvím zabudované sirény přesahující práh bolesti lidského ucha, tedy přibližně 125 dB. Rovněž tento akustický signál slouží jako upozornění. Elektronickým zraňujícím systémem můžeme označovat ty, které při aktivaci nesprávným zacházením vydají elektrický impuls (o intenzitě desítek kilovolt), který ochromí pachatele. Princip i účinek je totožný s použitím el. paralyzátoru. Mechanickými pak rozumíme nejrůznější prvky, které při nesprávné manipulaci způsobují např. bodná zranění. Tato kategorie zraňujících prvků není příliš rozšířena vzhledem k razanci způsobených zranění, protože každý takovýto systém může být aktivován i nesprávnou manipulací oprávněné osoby.

Na tomto místě uvádím přehled základních typů přepravních zavazadel nabízených společností TEGUS.

Přepravní ledvinka

Slouží k přepravě zásilek malých rozměrů. Vzhledem k rozměrům lze dobře zamaskovat → provádění skryté přepravy. V případě potřeby přepravce mohou být vybaveny téměř všemi standardními ochrannými prvky (kódový zámek, siréna, dýmavnice včetně vnitřního barvícího modulu).

Obr. 7. přepravní ledvinka¹⁹

Přepravní kufr

Nalézá uplatnění při přenosu větších obnosů. Rovněž disponuje všemi standardními ochrannými prvky, které jsou pro větší stupeň bezpečí zdvojeny. Navíc mohou být tyto prvky ovládány pomocí dálkového ovladače.

Obr. 8. přepravní kufr²⁰

¹⁹ Zdroj: TEGUS.CZ [online]. Bezpečnostní zavazadla

²⁰ Zdroj: TEGUS.CZ [online]. Bezpečnostní zavazadla

Přepavní box

Hliníkový box vybavený všemi bezpečnostními prvky včetně jednoho nebo dvou klíčových zámků. Je určen k přenosu objemnějších zásilek (standardně se vyrábí až do objemu 42 l) velké hodnoty. Tento přepravní box nalézá uplatnění zejména u profesionální SBS zabývajících se převozem peněz, u bank a velkých společností.

Obr. 9. přepravní box²¹

Kontejner 2M-03

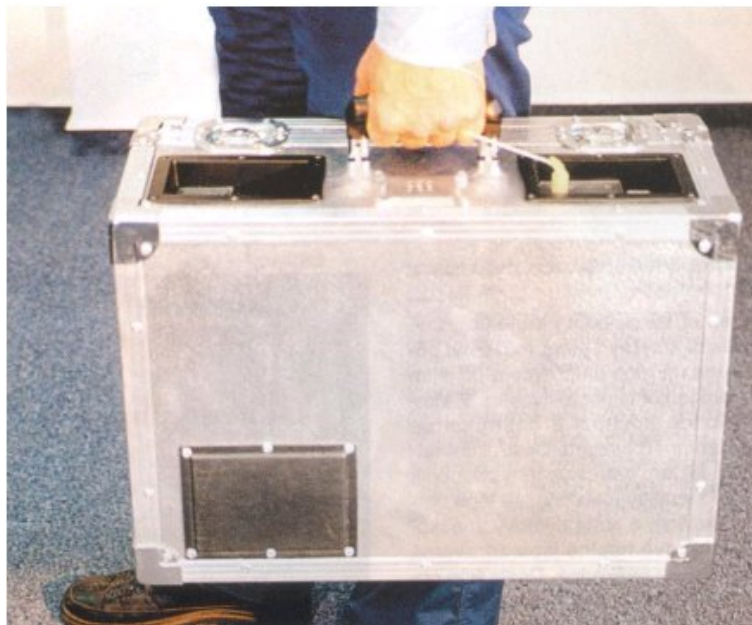
Jedná se o výrobek české firmy GRÁL s.r.o. (Kralupy nad Vltavou). Vlastní zařízení se skládá ze dvou částí, dokovací stanice a přepravního kontejneru. Dokovací stanice je určena k pevnému umístění v přepravním voze a k umístění u příjemce či odesílatele zásilky. Po vyjmutí kontejneru z dokovací stanice je zahájeno odpočítávání nastaveného času (v rozsahu 1 až 9 minut) určeného pro přenos kontejneru. Po překročení tohoto intervalu dojde k znehodnocení obsahu za pomoci barvicí kapaliny a dýmového značkovače. V případě neočekávaných komplikací při přenosu může kurýr předem nastavený čas nouzově prodloužit o 3 minuty.

Konstrukčně je kontejner tvořen kovovým krytem, sendvičovou ochranou a vlastní kovovou skříní. Bezpečnost je kromě časového intervalu a odolnou konstrukcí zajištěna instalováním čidel detekujících odvrtní, mechanické deformace a rozbrušování nekovovými nástroji. Dále je možné použít jištění náramkem, kdy po vytržení kontejneru dojde po 10 vteřinách opět k znehodnocení obsahu. Vlastní uzamčení kontejneru je řešeno

²¹ Zdroj: TEGUS.CZ [online]. Bezpečnostní zavazadla

pomocí elektronického zámku znemožňující otevření mimo kontejner. Tento zámek je ovládán čipovou kartou.

Díky vysokému stupni zabezpečení je tento kontejner schválen pro přenos finanční hotovosti až do výše 5 miliónu Kč a to i bez ozbrojeného doprovodu²².

Obr. 10. kontejner 2M-03²³

Plomby a pečeti

S přepravními zavazadly úzce souvisí využívání bezpečnostních plomb a pečeti. Na trhu je nabízena celá škála nejrůznějších provedení těchto prostředků. Při výběru je třeba volit takový typ, který prokazatelně indikuje „útok“ na zásilku, bude dostatečně pevně přichycen (vyloučení neúmyslného poškození), to vše při zachování snadné manipulace. V praxi se pak můžeme nejčastěji setkat s nejrůznějšími plastovými či kovovými provedeními.

²² Grál - Česká bezpečnostní služba [online]. [cit. 2010-05-26]. Produkty a služby - zabezpečení cenin. Dostupné z WWW: <<http://www.gral-cbs.cz/produkty-sluzby-ceniny.php>>.

²³ Zdroj: ŠČŮREK, Radomír; HOLUBOVÁ, Věra. Ochrana objektu : transport peněz, cenin a eskorta osob [online]. Ostrava : VŠB-TU Ostrava, 2008 [cit. 2010-05-04]. Dostupné z WWW: <www.fbi.vsb.cz/shared/uploadedfiles/fbi/ochrana_objektu.pdf>.

Obr. 11. Plastová bezpečnostní plomba²⁴

Obr. 12. Kovové bezpečnostní plomby²⁵

Ochranné obaly

Do kategorie ochranných obalů řadíme široké spektrum prostředků pro ochranu nejrůznějších cenných nákladů. Jejich charakter je závislý na přepravovaném objektu (obraz, plastika, sběratelské předměty atd.). Konkrétně se může jednat o přepravní bedny s vnitřní ochrannou výplní (přeprava soch), uzavřené rámy (přeprava obrazů), transportní kazety (přeprava šperků), případně i prosté přepravní vaky. Společným požadavkem na všechny tyto obaly je zajištění ochrany daného objektu před poškozením či ztrátou. Samozřejmostí je pak možnost použití plomby (pečeti) zabezpečující obsah.

5.4 Osobní obranné technické prostředky

Balistická vesta

Patří k základním obranným (ochranným) prostředkům. Podle použití můžeme tyto prostředky rozdělit na balistické vesty pro skryté nošení a balistické vesty pro zjevné nošení. Vesty pro skryté nošení jsou navrženy a konstruovány tak, aby na první pohled

²⁴ Zdroj: <http://www.euroseal.cz/plastove-plomby-sp-3/>

²⁵ Zdroj: <http://www.euroseal.cz/kovove-plomby-oneseal-14/>

nebyly viditelné a tedy nepoutaly pozornost. Tyto vesty se obvykle nosí pod svrchním oděvem. Proto by vesta neměla být příliš mohutná. Jsou vhodné především pro použití při pěším přenosu cenin.

Vesty pro viditelné nošení jsou určeny k nošení jako nejsvrchnější část oděvu. Velice často jsou konstruovány i jako tzv. taktická vesta jež umožňuje nošení ostatního osobního vybavení. To znamená, že obsahují značné množství účelových kapes a závěsů pro tyto prostředky. Tyto vesty se používají při převozu cenin, kdy je vykonávána činnost zřejmá a tedy použití skrytých vest je zbytečné.

Základním konstrukčním prvkem je v současné době nejčastěji kevlar. Kevlar je vysokopevnostní aramidové vlákno s nízkou průtažností. Existuje několik typů kevlaru, které se pro tento účel používají. A sice kevlar 29 a novější kevlar 129 který má zdokonalené stěžejní vlastnosti a sice nižší hmotnost, odolnost, ohebnost a vyšší pevnost. Obdobným materiálem jako kevlar je i Twaron a Twaron High Tenacity. Dalším používaným typem materiálu je polyetylenové vlákno spektra. K jeho typickým vlastnostem patří vysoká pevnost, vysoká molekulární hmotnost se zachováním nízké měrné hmotnosti (lehčí než voda).

Obr. 13. příklad balistické vesty²⁶

Střelná zbraň

Nošení a případné použití střelné zbraně musí být v souladu s příslušnými zákonnými úpravami. A to především §28 (krajní nouze) a §29 (nutná obrana) zákona č.40/2009 Sb. (trestní zákoník) a zákonem o střelných zbraních a střelivu 119/2002 Sb.. Vybavení personálu střelnými zbraněmi je spojeno s řadou požadavků na jejich způsobilost (zbrojní průkaz, výcvik, zdravotní stav). Z bezpečnostního hlediska pak nasazení střelných zbraní při přepravě představuje značné zvýšení efektivity obrany při případném razantním útoku pachatele. Současně působí i jako preventivní prvek (zastrašení pachatele).

Krátké palné zbraně můžeme v podstatě rozdělit na pistole a revolvery. Rozdíl je v odlišném principu jejich funkce, celkové konstrukce a tedy i vlastnostech.

Výhody revolveru:

- jednoduchá manipulace;
- větší spolehlivost (při selhání náboje je možné pokračovat plynule dál ve střelbě).

Výhody pistole:

- větší počet nábojů;
- kompaktnější rozměry pro nošení.

Obranné spreje

Jedná se o doplňkovou zbraň pro paralyzování případného útočníka dráždivou látkou. Touto dráždivou látkou může být chloracetofenon (označován zkratkou CN) který je v současné době nahrazován účinnější látkou chlorbenzalmalodinitrilem (označován zkratkou CS). Jedná se o čistě chemické látky. Vzhledem k legislativním úpravám v některých zemích, jež zakazují použití těchto látek pro tyto účely byly vyvinuty látky na přírodní bázi s obdobným účinkem. Takovou látkou je např. oleoresin capsicum

(označován zkratkou OC). Koncentrace této látky v obranném spreji dosahuje hodnot 5-10%. Tato koncentrace je upravena vyhláškou ministerstva zdravotnictví.

Vesmět všechny tyto výše uvedené látky vyvolávají dráždivý účinek na zasažené místo, zejména pak oči a sliznice. Dochází tak k silnému pálení očí, dýchacím problémům a pálení pokožky. Výsledkem je dezorientace pachatele.

Látka unikající ze spreje může mít charakter tekuté střely nebo aerosolu (oblaku plynu). Tekutá střela je vhodnější k cílenému zásahu i za horších povětrnostních podmínek, zatímco aerosol je vhodný k plošnému útoku na pachatele, to znamená nevyžaduje takovou přesnost zásahu, ale je náchylnější např. na směr větru²⁷.

Obr. 14. obranný sprej²⁸

Teleskopický obušek

Jedná se o údernou ruční zbraň, která slouží k obraně. Konstrukce teleskopického obušku spočívá z obvykle tří do sebe zasunutých segmentů (tyčí), které se při prudkém švihy obušku teleskopicky vysunou a zajistí. Jednotlivé části by měly být vyrobeny z kvalitní kalené ocele, aby byla zajištěna odolnost nástroje. Ani při hrubém zacházení by nemělo dojít ke zkřivení a tím k znemožnění manipulace. Provedení rukojeti by mělo být takové, aby zabraňovalo vyklouznutí či vytržení obušku z ruky.

Vlastní nasazení obušku může spočívat ve vedení přímých úderů na pachatele, kdy švihem obušku můžeme způsobit značná zranění. Dále obušek může být použit

²⁷ Temné území [online]. 2004 [cit. 2010-05-04]. Obranné spreje. Dostupné z WWW: <http://temneuzemi.webzdarma.cz/Obranne_spreje/Obranne_spreje.htm>.

²⁸ Zdroj: http://cip.inshop.cz/inshop/pictures/store/b_eqspray.jpg

k provedení určitých specifických chvatů a pak k znehybnění útočníka. V případě dostatečné tuhosti provedení teleskopického obušku může být použit k různorodým činnostem souvisejících s přepravou a především pak s obrannou vůči pachateli. Například při doplnění obušku o hlavici může být použit k roztržení i silných skleněných výplní.

Elektrický paralyzér (taser)

Obranný prvek paralyzující pachatele elektrickými impulsy o intenzitě až několika stovek kilovoltů. Tyto impulsy způsobují ochromení nervového systému pachatele (není schopen pohybu). Konstrukčně se jedná o ruční zařízení (velikosti většího mobilního telefonu) vybavené bezpečnostním spínačem a elektrodami v přední části.

5.5 Technické prostředky pro komunikaci

Osobní radiostanice

Slouží především ke vzájemné komunikaci mezi posádkou (například mezi kurýrem který opouští vozidlo a řidičem ve voze) nebo ke komunikaci mezi jednotlivými vozy (jedná-li se o přepravu více vozů). Provedení těchto radiostanic by mělo být takové, aby umožňovalo snadnou komunikaci.

Požadavky na osobní radiostanice:

- snadná manipulace
- dostatečná výdrž
- odpovídající dosah
- zamezení odposlechu

Mobilní telefon

Dnes je v mnoha případech používání osobních radiostanic nahrazováno použitím mobilních telefonů s vhodnými doplňky. Výhodou mobilních telefonů je možnost spojit se s jakýmkoliv telefonním přístrojem. Komunikace není tedy podmíněna fyzickou vzdáleností objektů. Komunikace je pouze vázaná na dostupnost signálu daného operátora. V současné době však mají mobilní operátoři pokrytou valnou většinu území ČR. Nicméně

mohou existovat tzv. hluchá místa kde je signál slabý či žádný (např. podzemní garáže, velmi odlehlé lokality).

5.6 Ostatní technické vybavení

Svítilna

Samotný transport a manipulace s přepravovanými ceninami by měla být navržena tak, aby použití svítilny nebylo nutné. To znamená pokud je to možné realizovat přepravu za denního světla. V ostatních případech zajistit, aby místa, kde se bude se zásilkou manipulovat byla dostatečně osvětlena. Svítilna by tedy měla nalézt uplatnění pouze v nestandardních situacích. Základní požadavky na svítilnu jsou pak dostatečná svítivost, výdrž, jednoduchá manipulace. Pokud svítilna vydává silné světlo může být použita i k oslnění pachatele.

Poutací prostředky

Posádka by měla být vybavena poutacími prostředky jimiž může v případě odražení útoku spoutat pachatele. Toto spoutání a tedy omezení útočnicka musí být samozřejmě v souladu s platnou právní úpravou. Konkrétně se zákonem č.141/1961 Sb. o trestním řízení soudním § 76 Zadržení osoby podezřelé, který ve svém druhém odstavci říká:

„Osobní svobodu osoby, která byla přistižena při trestném činu nebo bezprostředně poté, smí omezit kdokoli, pokud je to nutné k zjištění její totožnosti, k zamezení útěku nebo k zajištění důkazů. Je však povinen tuto osobu předat ihned policejnímu orgánu; příslušníka ozbrojených sil může též předat nejbližšímu útvaru ozbrojených sil nebo správci posádky. Nelze-li takovou osobu ihned předat, je třeba některému z uvedených orgánů omezení osobní svobody bez odkladu oznámit“.²⁹

- **Klasická pouta:** Umožňují bezpečné spoutání pachatele a to jak semknutím rukou a tím omezení jeho akceschopnosti tak omezením jeho pohybu připoutáním k pevnému předmětu. Nevýhodou těchto pout je v porovnání s ostatními uvedenými prostředky větší rozměr.

²⁹ Zákon č.141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád). In Sbirka zákonů, Česká republika. 1961.

Obr. 15. náramková pouta³⁰

- **Palcová pouta:** Jedná se o miniaturní prostředek pomocí něhož je možné semknout palce rukou. Výhodou jsou právě malé rozměry (praktické pro nošení), nevýhodou je pak skutečnost, že se zadržená osoba může za jistých okolností vyprostit.

Obr. 16. palcová pouta³¹

- **Plastové stahovací pásky:** Představují poutací prostředek pomocí něhož je možné poměrně snadno omezit pohyb dané osoby. Jejich výhodou jsou malé rozměry, nízká cena a flexibilita.

³⁰ Zdroj: http://www.kapesni-noze.cz/inshop/scripts/big_picture.asp?img=4508SDL.jpg

³¹ Zdroj: http://www.jgstrade.com/images/sklady/Palcova_pouta_M.jpg

II. PRAKTICKÁ ČÁST

6 ROZBOR TAKTICKO-TECHNICKÝCH BEZPEČNOSTNÍCH OPATŘENÍ

6.1 Popis používaných opatření

Použití bezpečnostních obalů a pečeti

Při převozu cenin, drahých kamenů a uměleckých děl je třeba zajistit, aby nemohlo dojít k neoprávněné manipulaci s cenným nákladem, respektive aby bylo možné s určitostí prokázat, zda s nákladem bylo během přepravy takto nakládáno či nikoliv. Touto neoprávněnou manipulací myslíme především otevření či porušení zavazadla (umožňující přístup k obsahu) nebo jeho záměnu. Při přebírání takto zabezpečené zásilky je pak vždy dotyčná osoba povinna ve vlastním zájmu provést kontrolu těchto prvků. A to zda nejsou odstraněny, poškozeny případně zaměněny. Na každé takovéto zjištění musí ihned upozornit předávající stranu, o této události sepsat protokol a případně odmítnout přepravu.

Zadání poplachového kódu

Tento takticko-technický prvek může být velice efektivní formou pro nouzové přivolání pomoci. V případě, že je člen přepravní skupiny pod nátlakem, to znamená je mu např. vyhrožováno zbraní nebo je jiným způsobem vydírán, zadá pro přístup do požadovaného sektoru objektu místo standardního přístupového kódu kód poplachový, který má totožnou funkci jako přístupový kód. Navíc však skrytě vyvolá poplach a přivolá pomoc. Výhodou je zde ochrana ohrožené osoby – pachatel nemá příležitost zjistit, zda daná osoba zadává poplachový kód (a tedy přivolává pomoc) nebo obyčejný přístupový kód.

Utajení cennosti zásilky

Přepravní skupina nemá přesné informace o hodnotě transportované zásilky. Tímto opatřením se zabraňuje jak záměrnému či náhodnému prozrazení tak úniku informací pod nátlakem – vydírání. Takto získané informace by poté mohly být efektivně zneužity pro přípravu a plánování následného přepadení. Proto by toto opatření nemělo být chápáno jako vyjádření nedůvěry v zaměstnance, ale jako opatření směřující k jejich ochraně.

Prověřování na trase

Během přepravy může být transportní vozidlo (případně osoba) prověřováno. Úkolem tohoto prověřování je zjistit, zda přeprava probíhá podle plánovaného scénáře, nedochází-li k porušení bezpečnostních pravidel, zda přepravní skupina není sledována potencionálním pachatelem nebo není-li jakýmkoliv jiným způsobem přeprava ohrožena. O případných rizicích je pak nutné okamžitě informovat centrální dispečink. Vlastní prověřování může probíhat na předem stanovených kontrolních bodech, v blízkosti místa naložení (vyložení) zásilky nebo průběžným sledováním.

6.2 Časté chyby při přepravě cenin:

Nepřípravenost posádky

Bezpečnost může být značně snížena nedostatečnou přípravou posádky. A to jak po obecné stránce tak po stránce přípravy na konkrétní situaci (postup). Obecná příprava spočívá v proškolení pro jednání v typizovaných situacích a činnostech. Seznámení se s konkrétní situací pak spočívá v dobré znalosti přepravní trasy, objektů a úkolů, které budou provedeny během přepravy.

Nedodržení pravidel pro přepravu

Posádka si vědomým porušováním pravidel ulehčuje službu. Důsledkem tohoto jednání je snížení bezpečnosti. Při zjištění tohoto jednání by měly být provedeny všechny kroky směřující k zamezení dalšího takového jednání. Typickým příkladem je přenos více bezpečnostních zavazadel najednou, nebo změna přepravní trasy (zkrácení na úkor bezpečnosti).

Minimalizace nákladů na úkor bezpečnosti

Některé SBS se snaží docílit minimální ceny přijatelné pro zákazníka neadekvátním snižováním nákladů. A to především snižováním počtu zúčastněného personálu nebo nasazeným technickým vybavením. Toto jednání má za následek snížení bezpečnosti přepravy (tedy jednoho ze stěžejních kritérií).

Konkrétní chyby při přepravě zjištěné pozorováním:

- **Nepozornost řidiče:** Řidič se během čekání na kurýra věnuje vyplňování dokumentace související s přepravou. Nemůže tedy plně sledovat pohyb kolem vozidla
- **Odstavení vozidla na veřejně přístupném místě:** Nemělo by se stát, aby přepravní vozidlo zůstalo odstaveno bez dozoru na veřejně přístupném místě. Během tohoto odstavení může dojít k manipulaci s vozidlem (např. instalací skrytého sledovacího zařízení, destrukci zámků apod.).
- **Zastavení vozidla na nepřehledném místě:** Řidič by s vozidlem měl vždy zastavit tak, aby měl dobrý přehled o dění v jeho okolí a pohybu kurýra. Měl by se tedy vyvarovat parkování v těsné blízkosti nepřehledných částí budov (roh, temné zákoutí), plotů, hustého porostu (křoví) odkud může být veden nečekaný útok pachatele.
- **Pravidelnost:** Typický „prohřešek“ proti bezpečnosti, kdy je přeprava prováděna v pravidelných časech obdobným způsobem. Pachatel zde má dokonalou příležitost pozorováním zjistit potřebné údaje a na útok se podrobně připravit.

6.3 Rozbor loupežných přepadení

Abychom mohli správně stanovit taktické postupy pro zajištění maximálního stupně bezpečí, je třeba znát některé způsoby, které pachatelé používají při loupežných přepadeních vozů převážejících cennosti. Proto bych rád na tomto místě uvedl některé strategie útoku, jež byly pachateli v minulosti více či méně úspěšně použity.

Přepadení při přenosu zásilky z (do) vozu

Při této technice přepadení využívají pachatelé slabé místo transportu, a sice okamžik, kdy kurýr opouští chráněný prostor vozu a přenáší zásilku na místo určení. Z hlediska možného útoku je tato fáze jedna z nejrizikovějších. Proto je žádoucí tuto fázi zkrátit na možné minimum a snížit tak časový interval vhodný pro útok.

Přepadení vozidla v okamžiku jeho zastavení

Pachatelé zde využívají situace, kdy vůz zastavuje ze standardních důvodů. Tím může být zastavení na křižovatce, zastavení u železničního přejezdu, u převozu na větší vzdálenosti pak zastavení za účelem tankování apod. Proti pachatelům je zde skutečnost, že ne vždy se dá zastavení vozidla jistě určit, lze ho spíše předpokládat.

Zastavení vozidla pod záminkou policejní kontroly

Jedná se o poměrně častý způsob zastavení transportního vozidla. Tato „oblíbenost“ je dána jeho účinností (posádka je povinna zastavit při policejní kontrole), relativní jednoduchostí (ze strany pachatele vyžaduje zajištění uniforem nebo vozidla odpovídajících vybavení Policie ČR) a klasifikací takového chování (vydávání se za člena Policie ČR) pouze jako přestupek. Obranou proti tomuto způsobu zastavení je pak úzká spolupráce s Policií ČR a vzájemná informovanost.

Zastavení vozidla předstíranou dopravní nehodou

Posádka je „donucena“ zastavit pod záminkou poskytnutí pomoci posádce havarovaného vozidla. Havárie je zinscenována ze strany pachatelů tak, aby vypadala pokud možno reálně (rozsah škod, zranění osob) při zachování minimálních požadavků na čas a prostředky.

Zastavení vozidla pod jinou záminkou

Touto „jinou záminkou“, která donutí vozidlo zastavit může být jakákoliv skutečnost, při které je posádka nucena zastavit. Může to být např. manipulace s dopravním značením (vyznačení dopravní uzavírky či objížďky, úprava signalizace příkazující zastavení).

Násilné zastavení vozu

Jedná se o zastavení vozu kdy je použito hrubé síly ze strany pachatel. To může být realizováno vybudováním zátarasu (například kmen stromu), pohružkou použití těžké střelné zbraně, zablokování vozidla jinými vozy (včetně obklíčení a zastavení vozu během jízdy). Z těchto důvodů je nutné, aby kurýrní vozidlo mělo odpovídající vlastnosti, aby byly

tyto hrozby minimalizovány. K těmto vlastnostem patří zejména balistická odolnost, schopnost jízdy i po průstřelu (proražení) pneumatik, mohutnost vozu umožňující proražení zátarasu a dostatečný výkon motoru k efektivnímu úniku. Vlastnostem a konstrukci vozu je blíže věnována kapitola technického zabezpečení přepravy.

6.3.1 Typy pachatelů loupežného přepadení

Útok jednotlivce

Útok jednotlivce může být proveden jako spontánní čin. V tomto případě se pachatel dopředu nepřipravuje, nezjišťuje potřebné informace a svým jednáním podstatě reaguje na vyvstalou situaci. Tou může být akutní potřeba zajistit dostatečný obnos peněz, nebo pouze fakt, že se dostane do situace ve které je tento čin proveditelný. Při dodržování všech zásad pro přepravu by měla být úspěšnost těchto pachatelů snížena na minimum.

Druhou variantou samostatných pachatelů jsou tzv. „profesionálové“. Zde je typická systematická příprava. Ta se obvykle skládá z:

- Tipování objektu přepadení;
- Prověření si podmínek na místě činu;
- Zvážení všech bezpečnostních opatření;
- Promyšlení způsobu provedení loupeže;
- Plánování způsobu úniku z místa činu;
- Příprava technického vybavení (zbraň, maskování, dopravní prostředky atd.);
- Zajištění úkrytu, uschování kořisti, alibi;
- Legalizace výnosu z této trestné činnosti.

Útok organizované skupiny

Je nejčastějším způsobem provedení loupeže vzhledem k náročnosti provedení takového činu. Z uskutečněných loupežných přepadení můžeme říci, že typický počet pachatelů se pohybuje kolem 3 až 4. Přičemž další pachatelé se mohou na trestné činnosti

podílet vzdáleně (zajišťováním informační podpory, zajištěním potřebného vybavení, ukrýváním atd.).

Útok organizované skupiny je charakterizován:

- Dělbou jednotlivých úkolů a rozdělením funkcí (vedoucí, řidič atd.)
- Sehraností jednotlivých členů a jejich dispozicemi k takovému úkolu (fyzické a psychické předpoklady, zkušenosti);
- Dokonalým naplánováním
- Zajištěním potřebného vybavení (zbraně, dopravních prostředků, maskování, komunikačních prostředků atd.);
- Zajištěním důležitých informací o objektu přepadení;
- Samotné přepadení probíhá rychle, rázně a energicky, přičemž je-li to nutné pachatelé se často nezdráhají použít násilí k dosažení svého cíle.

Pro názornost uvádím stručný přehled některých loupeží transportů peněz za posledních 15 let s uvedením výše škody a charakteristikou provedení:

- 500 miliónů korun 1.12.2007 Policie podezírá zaměstnance bezpečnostní agentury Group 4 Securitas z toho, že ukradl peníze v hotovosti z budovy agentury. Jde zřejmě o nevyšší sumu, kterou kdy pachatel v Česku ukradl.
- 153 miliónů 16.9.2002 Nejméně tři ozbrojení lupiči oblečení v policejních uniformách přepadli na Evropské třídě v Praze 6 obrněný vůz společnosti Group 4 Securitas, který převážel peníze z centrály Citybank (vyšetřování následně odloženo).
- 77 miliónů korun 9.8.2006 Pět ozbrojených lupičů v policejních kombinézách přepadlo v blízkosti Slavkova u Brna vůz bezpečnostní agentury Brinks. Pachatelé využili k zastavení a zablokování bezpečnostní dodávky vozidlo označené symboly Policie ČR.
- 76 miliónů korun 17.1.2008 Ozbrojený muž přepadnul vozidlo SBS, které mimo plán cesty zastavilo nedaleko čerpací stanice.

- 30 miliónů korun 8.3.2006 Ozbrojený lupič přepadl v Jindřichově Hradci vůz bezpečnostní agentury převážející peníze z banky.
- 27 miliónů korun 16.9.2004 Auto bezpečnostní agentury bylo přepadeno ve Frenštátě pod Radhoštěm na Novojičínsku. Vyšetřováním bylo prokázáno fingování loupeže zaměstnanci agentury.
- 23 miliónů korun 2.8.1995 Skupina pachatelů odcizila peníze z transportního vozidla bezpečnostní služby Fénix na cestě z Brna do Prahy převážených České spořitelně. Krádež měli na svědomí pracovníci bezpečnostní služby a další lidé na ně napojení.
- 24.3.2006 – Několik mužů vyzbrojených samopaly přepadlo převoz peněz z pivovaru u Prahy. Při přepadení došlo k postřelení jednoho muže. Vzniklá škoda byla ve výši několika miliónů.
- 8,4 miliónů 26.6.2009 – Tři ozbrojení maskovaní lupiči přepadli v Praze před poštou vůz bezpečnostní agentury G4S. K přepadení došlo zablokováním přepravní dodávky druhým vozidlem. Při přepadení byl jeden člen posádky zraněn použitím el. paralyzéro.

6.4 Návrh opatření pro zvýšení bezpečnosti přepravy

Na základě skutečností uvedených v předchozích kapitolách uvádím návrh taktických a technických opatření pro zvýšení bezpečnosti při přepravě. Tyto návrhy mají sloužit především jako podněty pro další studie a rozborů jejich nasazení.

6.4.1 Použití uzamykatelných přepravních kazet

Tento návrh technického řešení pro zvýšení bezpečnosti přepravy spočívá v úpravě transportního vozidla spolu s přizpůsobením bezpečnostních transportních kazet a doplněním o taktické postupy pro manipulaci s nimi.

Úprava vozidla představuje instalaci pevného dokovacího systému umožňujícího uzamknutí přepravní kazety. Základním taktickým opatřením je pak skutečnost, že klíče od dokovací stanice jsou k dispozici pouze v místech plánované manipulace se zásilkou (nikdy nesmí být přepravovány spolu s cenným nákladem). Posádka tedy nemůže zásilku

vydat ani pod nátlakem. Dále tento základní návrh může být zdokonalen použitím různých elektronických systémů. Například umožňující odemčení zámku pouze v požadované lokalitě (podmíněno dosahem kódovaného signálu). Důležitou součástí zavedení tohoto systému je informativní označení vozidla o jeho nasazení. (obdobné jaké známe např. z bank o použití trezorů s časovým zámkem).

Výhodou je zde pak vyšší stupeň bezpečí během vlastní přepravy vozem. Nevýhody můžeme vidět v náročnější obsluze při předávání zásilek danou manipulací s klíči, možné nepředvídatelné reakce pachatele a v možných komplikacích při neplánovaných situacích (havárie případně porucha kurýrního vozu, změna cílového místa).

6.4.2 Vybavení vozidel vhazovacím trezorem

Rozšíření vybavení vozidel vhazovacím trezorem by našlo uplatnění především u transakcí, kdy se například svážejí hotovosti z jednotlivých poboček na centrální úložiště peněz (banky). Jedná se v podstatě o zjednodušenou variantu předchozího návrhu. Zde má posádka možnost pouze vhazovat hotovost v patřičných obalech do trezoru umístěného pevně ve voze. Vyjmutí zásilky je možné pouze v cílovém místě disponujícím klíčem umožňující vyprázdnění trezoru. I zde je důležité zřetelné označení použitého systému zabezpečení. Výhodami je jednoduchost obsluhy (kurýr se nemusí starat o zajištění jednotlivých zásilek) a stupeň zabezpečení.

6.4.3 Úprava vozidel a míst pro předávání zásilek

Účelem tohoto návrhu je minimalizace rizika při přenosu zásilky mezi kurýrním vozem a cílovým místem. Realizace spočívá v zavedení standardu jak na straně používaných vozů, tak v úpravě cílového místa. Navrhovaná úprava vozidla představuje vybavení bezpečnostním otvorem standardizovaného provedení (rozměry, umístění, způsob uzavírání). Úprava cílového místa pak vyžaduje vybudování stanoviště pro vozidlo s předávací šachtou (opět standardizovaného provedení) do objektu. Předání zásilky pak probíhá po těsném přistavení vozidla k šachtě předáním zavazadla kurýrem z vozu obsluze v cílovém místě.

Nevýhodou tohoto řešení je vyšší cena při zavedení tohoto standardu a vyšší nároky na řidiče (schopnost přesného přistavení vozu).

6.4.4 Užší spolupráce SBS s Policií ČR

Podpora této spolupráce je v konečném důsledku prospěšná pro obě strany, kdy z hlediska SBS je dosaženo vyšší úrovně bezpečí. Z hlediska Policie ČR je pak méně zatěžována vyšetřováním případných loupežných přepadení. SBS by měly být především poskytovány informace o probíhajících policejních dopravních akcích, rozmístění hlídek, dopravní situaci a další strategické informace. Pro efektivitu této spolupráce je důležité, aby nedocházelo k únikům sdělovaných informací třetí straně.

6.4.5 Provádění falešných transportů

Tento taktický postup spočívá v provádění naprosto totožných úkonů jako při opravdové přepravě za účelem zmatení potencionálního pachatele. To znamená i včetně přenosu bezpečnostních zavazadel. Vzhledem ke skutečnosti, kdy posádka nemá informace o skutečné ceně zásilky je možné, aby přepravní skupina vykonávala tento zakrývající úkol, aniž by o tom byla informována. Tímto se snižuje riziko úniku informací. Důležitým požadavkem je přítomnost nedobytných bezpečnostních zavazadel představujících kořist pro pachatele. Jejich provedení musí být takové, aby nebylo možné jejich okamžité otevření. (Zjištění nulové hodnoty kořisti by mohlo vést k nepředvídatelnému jednání pachatele).

Nevýhodou tohoto opatření je opět růst nákladů na přepravu. Dále pak větší riziko možného odpozorování techniky provádění některých úkonů. V případě informovanosti posádky o podstatě jejich činnosti lze některé úkony provádět nestandardním postupem.

6.4.6 Online monitorování vozidla

Propojení již rozšířeného průběžného sledování vozidel pomocí systému GPS s dalšími systémy poskytující informace o vozidle (např. monitorování otevření dveří, umístění logických kontejnerů ve vozidle, monitorování důležitých technických veličin atd.). Toto propojení by umožnilo ihned reagovat na mimořádné události ve vozidle i bez vyvolání poplachu samotnou posádkou. Specifickou monitorovací aplikací je pak přenos obrazových dat s palubní CCTV. Rozšíření této aplikace je podmíněno dostupností mobilního přenosu dat s dostatečnou datovou propustností.

6.4.7 Monitorování zásilek (GPS)

Jednalo by se o rozšířenou funkci logických kontejnerů vybavených mimo standardní funkce o možnost průběžně v čase sledovat jeho polohu. To by umožňovalo jej v případě krádeže zpětně dohledat. Důležitou technickou stránkou je zde přenos dat o poloze na řídicí centrální pracoviště. Jako nejvhodnější můžeme považovat využití technologie přenosu dat pomocí GSM sítě. Pro ochranu vůči odrušení této komunikace může být kontejner nastaven na znehodnocení obsahu po dostatečně dlouhé době (překrývající chvilkové výpadky signálu při převozu) bez obdržení kódové zprávy.

6.4.8 Evidence přepravovaných bankovek

Tento obranný taktický postup by měl pachateli ztížit zavedení uloupených peněz zpět do oběhu (případně napomoci jeho dopadení či usvědčení). Toto opatření je však velice těžko uplatnitelné vzhledem k náročnosti úkonů spojených s evidováním přepravovaných bankovek. Prakticky je evidence sériových čísel bankovek (případně jiných cenin) proveditelná pouze u nových emisí. Dále pak uplatnění tohoto postupu vyžaduje detailní a rozsáhlou práci ze strany Policie ČR při vyšetřování uskutečněné loupeže. Z výše popsaného můžeme tedy říci, že uvedený postup je spíše teoretický. Jeho, byť i hypotetická, možnost nasazení však může odrazovat neinformovaného pachatele (pachatel má strach z případného dopadení a usvědčení).

6.4.9 Úprava legislativy

Na tomto místě jsou uvedeny některé návrhy na změnu legislativních opatření (podpora v oblasti silničního provozu, úprava zákona o Polici ČR) tak na celkovou situaci v oblasti průmyslu komerční bezpečnosti (PKB).

Podpora v oblasti silničního provozu

Za opatření, které má možnost podstatnou měrou zvýšit bezpečnost přepravy cenin považují úpravu některých legislativních aspektů souvisejících s problematikou provozu na pozemních komunikacích. A to například přiznání možnosti využití individuálního parkovacího místa nebo příjezdové trasy (např. pěší zóny) pro přistavení kurýrního vozu k cílovému objektu za účelem snížení rizika možného útoku během přenosu. Součástí tohoto návrhu by mělo být i stanovení požadavků na odbornou způsobilost řidiče

takovéhoto vozidla. Tato odborná způsobilost řidiče by měla zajistit zachování bezpečnosti silničního provozu i při využití tohoto "privilegia".

Úprava zákona o Policii ČR

Další možnou legislativní úpravu shledávám ve změně zákona 283/1991 Sb. o Policii České republiky. § 54 tohoto zákona říká³²:

- (1) Služební stejnokroj a odznaky policie je oprávněn nosit jen policista.
- (2) Policie je oprávněna užívat zvláštní barevné provedení a označení svých služebních vozidel, plavidel a letadel.

Následující § 54a tohoto zákona pak stanovuje postih za jeho porušení³²:

- (1) Přestupku se dopustí ten, kdo úmyslně na místě veřejnosti přístupném neoprávněně užívá na vozidle, plavidle nebo letadle zvláštního barevného provedení a označení používaného na služebních vozidlech, plavidlech a letadlech policie, anebo zvláštního barevného provedení a označení s ním zřejmě zaměnitelného.
- (2) Za přestupek podle odstavce 1 lze uložit pokutu do 5000 Kč.
- (3) Na přestupky podle odstavce 1 a jejich projednávání se vztahují obecné předpisy.

Dle mého názoru je klasifikace takového jednání pouze jako přestupek s pokutou do výše 5000 Kč zavádějící a nepřímou podporou takového jednání ze strany pachatelů. Myslím si, že by takovéto úmyslné jednání mělo být, vzhledem ke své nebezpečnosti, posuzováno mnohem přísněji a být tak v případě odsouzení podstatnou přitěžující okolností.

³² česko. Ze dne 21. června 1991 o Policii České republiky. In Sběrka zákonů, Česká republika. 1991, částka 51, 283.

Profesní sdružení

Současná situace v oblasti profesních sdružení PKB je charakterizována četností těchto sdružení (v ČR nyní působí na 16 sdružení a organizací PKB). Důsledkem je nepřehlednost na tomto poli, kdy SBS podnikající v stejném odvětví mohou být členy různých sdružení. Druhým charakteristickým rysem situace je čistě dobrovolné členství v těchto organizacích. S touto skutečností pak úzce souvisí současné pravomoce takovýchto sdružení.

Vhodnou legislativní úpravou by mohlo být například stanovení povinného členství všech SBS ve společné komoře PKB při zachování dobrovolného členství v ostatních sdruženích. Výhodami povinného členství v jednotné komoře by byla především:

- Efektivnější spolupráce se státními orgány;
- Snazší prosazování společných zájmů PKB;
- Vyšší pravomoce tohoto sdružení;
- Snazší kontrola SBS.

Můžeme říci, že toto povinné členství v jednotné komoře PKB by vneslo do tohoto oboru jasně daná pravidla s konečným důsledkem pro koncového zákazníka, tedy zárukou odpovídajících poskytovaných služeb.

ZÁVĚR

Cílem této práce bylo poskytnout ucelený přehled problematiky přepravy cenin. A to jak z pohledu legislativní úpravy, taktických metod, tak technického vybavení. Pokud bychom se měli zpětně věnovat východiskovým hypotézám vyřčeným v úvodu, můžeme v zásadě stanovit jejich potvrzení. V části věnované legislativě bylo zmíněno několik významných, ale spíše však obecných, zákonných úprav dotýkajících se tohoto sektoru (živnostenský zákon, trestní zákoník atd.). Stále je tedy pocíťována absence komplexního zákona o soukromých bezpečnostních službách, jež by jednotně upravoval jejich činnost. Pozitivně však můžeme vidět v tomto směru novelu živnostenského zákona (ve znění zákonů 292/2009 Sb. a 274/2008 Sb.), která upravuje podmínky pro provozování této živnosti (minimální vzdělání a odbornou způsobilost). O taktickém zajištění přepravy cenin lze tvrdit, že postupným vývojem v tomto oboru (ovlivněným požadavky zákazníka) bylo dosaženo mnoho efektivních technik a metod. Jejich konečná účinnost je však vždy ovlivněna lidským faktorem. Tato skutečnost jen dále podtrhuje význam výběru personálního obsazení. V oblasti technického vybavení je pak zřejmá široká škála používaných prostředků. Důkazem toho je obsáhlost samotné kapitoly, která i tak obsahuje pouze základní prvky.

Na základě uvedených skutečností se můžeme snažit odhadnout další vývoj. U legislativní části je tento vývoj představován především prosazením zmiňovaného zákona o SBS. Jeho prosazení je však přímo závislé na politické situaci, podoba a uplatnitelnost pak na míře spolupráce s PKB. V oblasti taktiky pak můžeme očekávat všeobecné zdokonalování opatření se zvláštním zaměřením na lidské zdroje (výběr zaměstnanců, vzdělávání, prověřování). Z hlediska technického vývoje je možné očekávat vývoj a uplatnění nových materiálů, především pak v oblasti balistické ochrany (kompozitní materiály, keramika, nanovlákná). Dále pak rozvoj elektrotechniky a to zejména na poli monitorování (zdokonalení online GPS monitoringu), kamerových systémů včetně realizace jejich přenosů (přepravní vozidlo → dispečink), komunikace (zdokonalení zabezpečení proti odposlechu), další rozšíření biometrických systémů atd. Za obecný trend ve vývoji elektroniky pak můžeme považovat neustálou miniaturizaci provedení a zdokonalení (případně rozšíření) funkcí. V oblasti vývoje trhu v ČR můžeme odhadovat další růst spojený s rostoucí poptávkou po těchto službách, zvláště pak v oblasti dotací bankomatů (viz. příložená tabulka vývoje počtu bankomatů v ČR).

Vlastní tvorba této práce byla v zásadě ovlivněna dvěma skutečnostmi. První je obsáhlost tématu. V rámci rozsahu práce jsem se snažil v každé kapitole zpracovat především stěžejní body daného problému. Čímž nechci nijak snižovat význam dalších oborů a odvětví, které s touto problematikou rovněž souvisí (psychologie, kriminalistika, balistika atd.). Jako druhý „problém“ můžeme vidět v nedostatku konkrétních informací, kdy subjekty věnující se této činnosti se z pochopitelných důvodů brání zveřejňování konkrétních informací týkajících se bezpečnostních opatření a postupů. Pokud se zaměříme na odbornou literaturu věnovanou této problematice, dovoluji si tvrdit, na základě přečtených publikací, že podstatná část vychází svým obsahem a strukturou z knihy: Organizace a taktika přepravy peněz a cenností (Miroslav Protivínský, Zdeněk Náchodský)³³. Proto jsem se snažil zachovat vlastní přístup a pracovat s širším spektrem zdrojů, aby práce byla přínosem pro tuto problematiku.

³³ PROTIVÍNSKÝ, Miroslav; NÁCHODSKÝ, Zdeněk. Organizace a taktika přepravy peněz a cenností. Praha : Armex, 1999. 169 s. ISBN 80-86244-00-8.

CONCLUSION

The aim of this diploma thesis was to offer an integrated outline of the problems of transport of valuables from the perspective of legislative regulations, tactical methods and technical equipment. If we were to focus retroactively on the starting hypotheses presented at the beginning, basically they would be proved right. In the section focused on legislation several important, but rather general, legislative regulations related to this sector (trade law, criminal code etc.) are mentioned. Anyway, there is still an absence of a more complex law concerning private security services, which would regulate their activities uniformly. A certain positive turn can be seen in the amendment of the trade law (in wording of the Act No. 292/2009 Coll. And 274/2008 Coll.), which adjusts the conditions under which this trade can be carried on (the minimal qualifications and professional competence). Concerning the tactics of securing the transport of valuables, we can say that many effective techniques and methods have evolved by means of gradual progress, which has been influenced by customers' demands. Nonetheless, their ultimate efficiency is always affected by the human factor. This fact highlights the importance of personnel choice. In the sphere of technical equipment the broad scale of devices being used is evident. This is exemplified by the extensiveness of the chapter which, however, contains only the basis elements.

On the basis of the aforementioned facts we can try to anticipate the future progress. Concerning the legislative section, the progress is mainly represented by trying to put through the aforementioned law regarding private security services. However, this is directly dependent on the political situation, its form and applicability is dependent on the extent of cooperation with commercial security industry. Concerning the tactics we can expect general advancement with a special focus on human sources (personnel choice, qualifications, security clearance). From the standpoint of the technical progress we can expect development and use of new materials, mainly in the sphere of ballistic protection (composite materials, ceramics, nanofibers). Moreover, we will make progress in electrotechnology, mainly in the field of monitoring (advancement in online GPS tracking), camera systems and the realization of video transmissions (vehicle – operation centre), communication (improvement of eavesdropping protection), further expansion of biometric systems etc. The general trend in electronics development is the continuing miniaturization of the products and improvement, or possible diversification, of functions. In the sphere of

market development in the Czech Republic we can assume further growth connected with the growing demand for these services, especially in the sphere of cashpoints grants (see the attached chart showing the development of the number of cashpoints in the Czech Republic).

The real work on this thesis has been influenced by two facts. The first is the comprehensiveness of the topic. Within the bounds of the thesis' extent I have tried to deal mainly with the fundamental issues of the given problem. I really do not want to downplay the importance of other disciplines which are also related to this problem (psychology, criminology, ballistics etc.) The second problem is the lack of concrete information. The subjects who deal with this activity for obvious reasons refuse to publish concrete information concerning security proceedings and methods. Focusing on specialized literature devoted to this problem, I dare to say on the basis of the publications I have read that the content and structure of my thesis is based substantially on the book *Organization And Tactics Of Money And Valuables Transport (Organizace a taktika přepravy peněz a cenností)* by Miroslav Protivinský and Zdeněk Náchodský³⁴. Therefore I have tried to show my own attitude and work with a broader spectrum of sources, so that my thesis might be a contribution to this issue.

³⁴ PROTIVINSKÝ, Miroslav; NÁCHODSKÝ, Zdeněk. *Organizace a taktika přepravy peněz a cenností*. Praha : Armex, 1999. 169 s. ISBN 80-86244-00-8.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] Armsvos.cz [online]. 2008 [cit. 2010-05-09]. SVOS. Dostupné z WWW: <<http://www.armsvos.cz/en/armoured-vehicles/armoured-cash-carriers/>>.
- [2] BRABEC, František. Hlídací služby. Praha : Eurounion, 1995. ISBN 80-85858-12-6.
- [3] Česko. Vyhláška ze dne 8.ledna 2009 o obsahu a rozsahu kvalifikace pro výkon fyzické ostrahy a služby soukromého detektiva. In Sběrka zákonů, Česká republika. 2009, 6, 16, s. 234-235.
- [4] Česko. Zákon 40/2009 Sb., trestní zákoník. In Sběrka zákonů, Česká republika. 2009, 11/2009 Sb., 40.
- [5] Česko. Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce. In Sběrka zákonů, Česká republika. 2006, 84/2006 Sb., 262.
- [6] Česko. Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání. In Sběrka zákonů, Česká republika. 1991, 455.
- [7] Česko. Zákon č.141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád). In Sběrka zákonů, Česká republika. 1961.
- [8] Česko. Zákon, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o Policii České republiky. In Sběrka zákonů, Česká republika. 2008, 91/2008 Sb.
- [9] Česko. Ze dne 21. června 1991 o Policii České republiky. In Sběrka zákonů, Česká republika. 1991, částka 51, 283.
- [10] Grál – Česká bezpečnostní služba [online]. [cit. 2010-05-26]. Produkty a služby – zabezpečení cenin. Dostupné z WWW: <<http://www.gral-cbs.cz/produkty-sluzby-ceniny.php>>.
- [11] HANSE Fahrzeugtechnik GmbH [online]. 2008 [cit. 2010-05-10]. Geldtransporter T5. Dostupné z WWW: <<http://www.hanse-fahrzeugtechnik.com/Sprache/englisch/Produkte/Geldtransporter/T5/Details.html>>.
- [12] Komora podniků komerční bezpečnosti ČR [online]. 1997 [cit. 2010-05-16]. Podmínky členství. Dostupné z WWW: <<http://www.kpkbcr.cz/clen.htm>>.

- [13] LAUCKÝ, Vladimír. Technologie komerční bezpečnosti II. Zlín : Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2007. 123 s. ISBN 978-80-7318-631-9.
- [14] PROTIVINSKÝ, Miroslav, et al. Bankovní loupeže : analýza loupežných přepadení bank, peněžních transportů a bankovní kriminalita . Praha : Armex, 2001. 279 s. ISBN 80-86244-21-0.
- [15] PROTIVINSKÝ, Miroslav; NÁCHODSKÝ, Zdeněk. Organizace a taktika přepravy peněz a cenností. Praha : Armex, 1999. 169 s. ISBN 80-86244-00-8.
- [16] Redon plus [online]. 2008 [cit. 2010-05-16]. Převoz hotovosti, cenin a doprovod vozidel. Dostupné z WWW: <<http://www.redonplus.cz/prevozy.htm>>.
- [17] Stres In Wikipedia : the free encyclopedia [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 9.12.2008, 13.5:2010 [cit. 2010-05-16]. Dostupné z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Stres>>.
- [18] ŠČŮREK, Radomír; HOLUBOVÁ, Věra. Ochrana objektu : transport peněz, cenin a eskorta osob [online]. Ostrava : VŠB-TU Ostrava, 2008 [cit. 2010-05-04]. Dostupné z WWW: <www.fbi.vsb.cz/shared/uploadedfiles/fbi/ochrana_objektu.pdf>.
- [19] Temné území [online]. 2004 [cit. 2010-05-04]. Obranné spreje. Dostupné z WWW: <http://temneuzemi.webzdarma.cz/Obranne_spreje/Obranne_spreje.htm>.
- [20] TOLAR, Jan . Balistická odolnost automobilu. Pardubice, 2008. 76 s. Diplomová práce. Univerzita Pardubice, Doprávní fakulta Jana Pernera .

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ATM	Automated Teller Machine
CD	Compact Disc
CN	Chloracetofenon
CS	Chlorbenzamalodinitriem
ČNB	Česká národní banka
DVD	Digital Video Disc
GPS	Global Positioning Systém
GSM	Global Systém for Mobile communications, (původně: Groupe Special Mobile)
OC	Oleoresin Capsicum
PKB	Průmysl komerční bezpečnosti
SBS	Soukromá bezpečnostní služba

SEZNAM OBRÁZKŮ

OBR. 1.	ROZDĚLENÍ ZPŮSOBŮ PŘEPRAVY.....	34
OBR. 2.	FORMACE KURÝR V DOPROVODU 2 OCHRÁNCŮ	36
OBR. 3.	FORMACE KURÝR V DOPROVODU 3 OCHRÁNCŮ	37
OBR. 4.	FORMACE KURÝR V DOPROVODU 4 OCHRÁNCŮ	38
OBR. 5.	OCHRANNÝ KRYT BATERIE	52
OBR. 6.	ŘEZ RUN-FLAT PNEUMATIKOU TYPU WHEEL-RIM	53
OBR. 7.	PŘEPRAVNÍ LEDVINKA	57
OBR. 8.	PŘEPRAVNÍ KUFR.....	57
OBR. 9.	PŘEPRAVNÍ BOX	58
OBR. 10.	KONTEJNER 2M-03.....	59
OBR. 11.	PLASTOVÁ BEZPEČNOSTNÍ PLOMBA.....	60
OBR. 12.	KOVOVÉ BEZPEČNOSTNÍ PLOMBY	60
OBR. 13.	PŘÍKLAD BALISTICKÉ VESTY	61
OBR. 14.	OBRANNÝ SPREJ	63
OBR. 15.	NÁRAMKOVÁ POUTA	66
OBR. 16.	PALCOVÁ POUTA	66

SEZNAM PŘÍLOH

Příloho PI: Tabulka vývoje počtu bankomatů v ČR

PŘÍLOHA P I: TABULKA VÝVOJE POČTU BANKOMATŮ V ČR

Rok:	Počet bankomatů³⁵
1989	3
1990	7
1991	100
1992	214
1993	564
1994	795
1995	979
1996	1156
1997	1337
1998	1424
1999	1502
2000	1589
2001	1909
2002	2350
2003	2669
2004	2850
2005	2892
2006	3096
2007	3126
2008	3412
2009	3679

³⁵Zdroj<http://www.novinky.cz/ekonomika/117538-pocet-bankomatu-se-v-cr-za-poslednich-10-let-zdvojnasil.html>